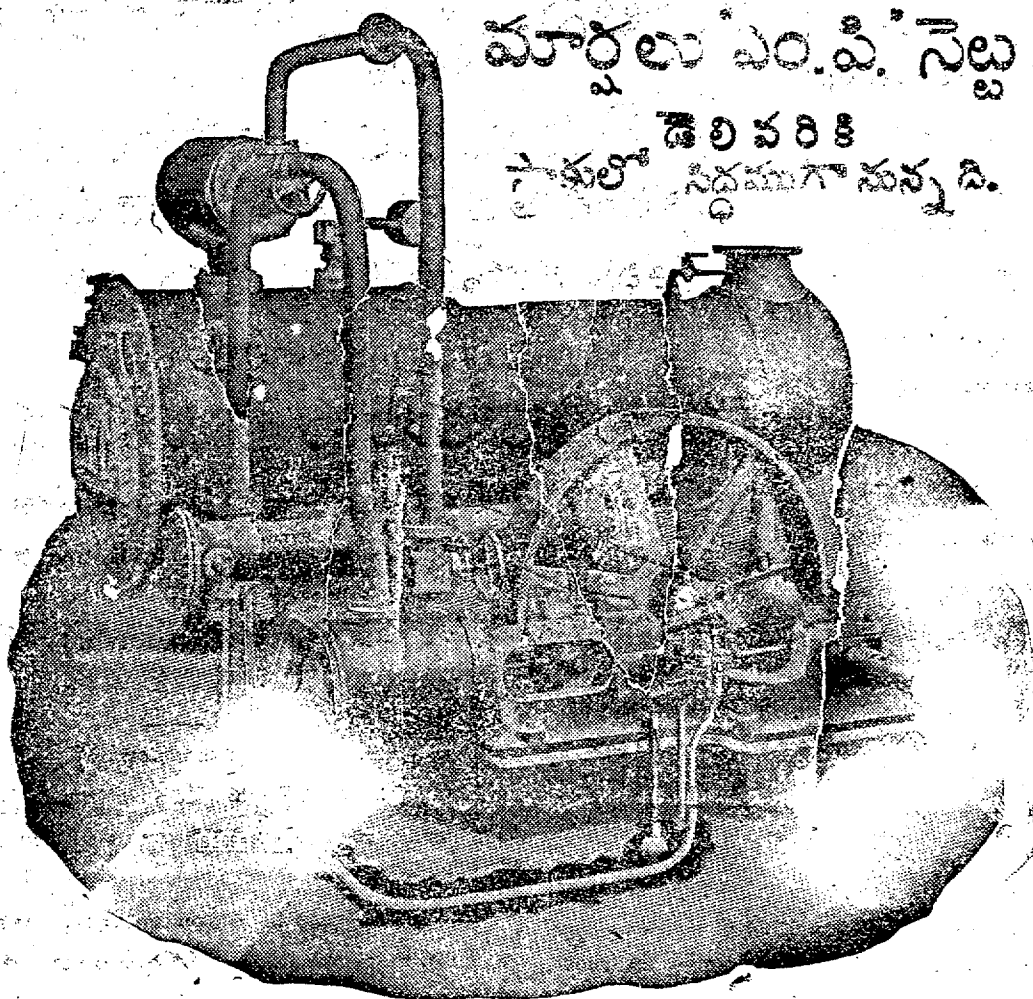

ఆంధ్రప్రదేశ్

310076 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 3. } డిసెంబరు 1921 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 13 తేది గురువారము } No. 59.
సంపుటము. ౮ } దుర్భితానుభవం వత్సర చక్రీజమాన శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨. } సంచిక ౧౫౬

మార్వలు 'ఎం.పి.' నెట్టు

డెలివరీకి
సాకులో నిద్దముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై వీంగు
మొదలగువాటిలో వయిన ఉండునది మార్వలు 'ఎం. పి.' హార్తి నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1806

మార్వలు సను & కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాశ్మీర్: బెనానా, కలకత్తా. నెం. 9. నెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పిలకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర పవిత్రమైన నొప్పిలను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయముగూను.
మలభ నెల 0-10-0 అనాలు

మోహనీలైలము

సీసా 1-3 0-12-0.

తామరలైలము

జబ్బి 1-3 0-6-0

పండ్ల పొడి

జబ్బి 1-3 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి - మదరాసు.

వనాపధినరస్పరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టు
టనుందు శేతర్నిక గాంచినది. ధర 1-12-0

ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు
పులితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్.

నెం 144 ఫనసవాడి బొంబాయి.

ఇదే మంచినమయము

సీమకమలాల పువ్వురాగముల కెంపుల బం
గారునగులన్ను తెల సరసముగాను కని శుద్ధ
ముగాను దొరుకును. ఒకపారి కొనిచూడండి.

కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు సన్సు,
8078 217, వైశాఖరతు - మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు-

219

తక్షణమే

ప్రాసిత రిపాటు ఖర్చులు కూడను అనేకమైన ఇవ్వడే మీకు
ఒక ప్రతి "కామ శాస్త్రము" కంపెనీదము
త్వరకడుడు!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అత్యంతగ్రహ యావధాలయము, 28, బ్రాహ్మ, మదరాసు.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ వేస్, లిమిటెడ్, బేజవాడ.

(1903-వ సంవత్సరం ఇండియన్ కంపెనీ ఆక్టు క్రింద రిజిస్టరు చేయబడినది.)

(3108)

మూలధనము రు 3,00,000

ప్రస్తుతము వసూలు చేయు ధనము రు 6,00,000

భాగము ౧-కి రు ౨౫ లు మొత్తము ౧౨,౦౦౦ భాగములు. భాగముల సొమ్మును దరఖాస్తుతో రు ౫ లు; ఆలాటునుండు అయినప్పుడు రు ౫ లు; మిగిలిన సొమ్ము ఒక్కొక్క మాసమునకు తక్కువకాని వ్యవధిగల 3 వాయిదాలలో ఇవ్వవలయును.

డైరెక్టర్లు

శ్రీ

- 1 శ్రీ వైదా చిన రామకృష్ణయ్యగారు, జమిందారు, బాంకురు, కాకినాడ.
- 2 సూర్య వేంకటరెంగిరావుగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ కార్య నిర్వాహక సభ్యులు, రామమోహన కేంద్ర గ్రంథాలయసభ్యులు, బేజవాడ.
- 3 నగంకల్లి వేంకటలక్ష్మీనరసింహారావు పంతులు గారు, బాంకు-లా, మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, ఆంధ్ర కర్మాగారము; ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాలనెల సంఘమునకు ప్రెస్టి, గుంటూరు.
- 4 బచ్చు నాగభూషణరావుగారు, కార్యదర్శి, భావదాయిని గ్రంథాలయము; భూస్వాములు; బ్యాంకరు; పేనుకలపూడి. (గుంటూరు జిల్లా)
- 5 పుత్తుల నాక నరసయ్యగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ వేంకటాద్రి వాయిదా పాఠశాల; భూస్వాములు; పెదవారెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- 6 పురాణం సూర్య శాస్త్రిగారు, బి. ఏ. భూస్వాములు; బ్రావైటరు; చుచిరీపట్నం
- 7 బొడ్డపాటి హనుమంతరావుగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ సత్యవారా ఆలయ వరప్రసాద గ్రంథాలయము; భూస్వాములు; బొడ్డపాడు. (కృష్ణా జిల్లా)
- 8 పుచ్చా శ్రీరామకర్మగారు, కార్యదర్శి, ఆర్యశాలపరమాజము; భూస్వాములు; పెదవారెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- 9 అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ గౌరవ కార్యదర్శి, రామమోహన కేంద్ర గ్రంథాలయ గౌరవ కార్యదర్శి, బేజవాడ.

ఆంధ్రదేశాభ్యుదయమున

కత్నోవశ్యకములగు

గ్రంథములను తిక్కన

పోతన-కృష్ణదేవరాయాది

జాతీయవిరుల పటములను, ప్రకటించి ఆద్రదేశమునకు వన్నెదెచ్చును.

అచ్చు వేయువారికిని గ్రంథక్రయమును

మిక్కిలి సహకారి.

వెటుబడిదారులకు తాభకరము.

ఇతర వివరములకు ప్రోస్పెక్టస్ మొదలగువారికి ఇల్లు వ్రాయవలెను :

ఆయ్యంకి వేంకటరమణయ్య మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

బల్లారి కృష్ణయ్య.

(ప్రచురణసంఘము)

24 వ సెప్టెంబరు తేదీన మద్రాసు మైలుపత్రికలో వ్రాసిన వ్యాసముపైని బల్లారిజిల్లా కలెక్టరుగారింట్లు తెలుపుచున్నారు.

సెప్టెంబరు 21 తారీఖున వారినము, గానెకల్ మొదలగు కలెక్టరులకు, తూర్పుతాలూకాలలోని వైపులను జూచుటకుగాను బయలుదేరితిని. కోలిగల్లునద్ద పని జేయు కూలీలు 150 కాక 200 మంది కూలీలు వచ్చి తమకిచ్చు తక్కువమాలినిగురించియు అవిగూడ సరిగా ఇయ్యకపోవుటను గురించియు చెప్పిరి. అవివరము వెంటనే కలెక్టరులను జూచు సబ్ డివిజన్ ఆఫీసరుగారికి తెలిపి ఆతడు స్వయముగా ఆద్రదేశమునకు వెళ్లి పని జేయుటలు ఏర్పాటు చేయబడెను. డివిజన్ ఆఫీసరు హెడ్ క్వార్టర్సులో లేకపోవుటచే అసిస్టెంట్ కలెక్టరు మరునాడు ఆ ఆద్రదేశమునకు వెళ్లిచూచెను. ఆద్రదేశమున ఆద్రజలు చేసిన ఒకసోజు పనిని అక్కడనుండి ఆఫీసరులు తిరిగిచేకపోవుటచే సరిగా లెక్కించలేదు. అసిస్టెంట్ కలెక్టరు తెన్నెటుగారు వారికియవలసినశీతములనిచ్చివేసి ఆసంగతి నాకు తెలిపిరి. నేను తూర్పుతాలూకాలనుండివచ్చి 28 వ తారీఖున ఆద్రదేశమునకు వెళ్లి అక్కడనున్న ఆఫీసర్లను తీరముగ మందలించితిని. ఈవిషయమున తిరిగి ఏమియు ఇబ్బందులు లేవు. అన్నియు బాగుగనే జరుగుచున్నవి.

కానలిపురమునందు "అసహాయోద్యమతత్వము" సర్కారు ఉద్యోగస్థులయందును, న్యాయవాదులయందును యిప్పుడిప్పుడే నూతనముగా నావేశించుచున్నది. ఈసంగత్యముగల అడివనల్ డిప్రీట్ మునసుబుకోర్టులో రెండవగుమాస్తాగా నుండిన మ.రా. శ్రీ గాడేపల్లి లక్ష్మీనరసింహంగారు తనదేశభక్తిని వెల్లడిచేయుటకును దేశసేవ చేయుటకును తనపనికి రాజీనామా నొసంగిరి. సరసింహంగారు చూపిన శ్రేణిభిమానమునకును త్యాగమునకును ఈ కానలి పురవాసు లెంతయు సంతసించుచు, 2-వ తేదీని వారిని పుష్పమాలాలంకృతులచేసి జయజయధ్వనులతోను, స్వరాజ్య శిరాయచంద్ర భజనకీర్తనలతోను ఉత్సవము జరిపించిరి.

KAMINIYA OIL - THE IDEAL HAIR TONIC

మిక్కిలి ప్రవృత్తిగల ముగ్ధియో శ్రేణిమనందు మెదడునకు చాలా గొలుగుటకును ముంద్యము వదలుటకును ముగ్ధియో హిమ్యుటను కలకెండుకల పరిమళముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిష్ఠియైన పరిమళపురమునకు ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టరు)

తలకెండుకలకు మాత్రం సాంద్ర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా మెరుగుట తగిన శక్తితో కలచాచుచుండు కలపు. ముందును పోగొట్టును. శోభములకు పట్టు కంటి మెత్తినను వినును. మెదడునకు చాలచల్లదనునకు కలిగించును. పని మెండగుటకున కండ్లకు కలగు ముగ్ధియైన సోగొట్టి మాత్రం కాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయిల్ తలచూచే అన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషులకును, పెద్దవారికి నువ్వోకారము మొనరిం దివది.

నేడు మీ హఠాత్సాగించుచుండును.

తల ఒకబుడ్డి 0.00 రి. పి. చార్జి 0.00 అనగా. మూడుబుడ్డు 2.00 రి. పి. చార్జి 0.12-0 అనగా. సోల్ ఏజెంట్లు. రి. పి. నుగియూర్తకు కరీమాను రు. 0.20 ప్రత్యేకము. ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ. 155 కామ్యూనిటీ, బొంబాయి.

D 125 W 100.

విప్లవముగ తయారుచేయబడిన కాశ్మీర బేజవాడము. ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీగా వారకును. తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. మేనేజర్, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ, 19, హింద్ గోడ్, మాంటుగోడ్ - మద్రాసు.

మహాభారతకథలు

భారతమునందలి రసవంతములగు 81 కథలకు ఉపాఖ్యానములును, యిందు జేర్చబడియున్నవి. ప్రతి ఆంధ్రభాషాము సలంకరింపదగినది. (గురు) వెల రూ 0-12-0; వి. పి. రూ 1-1-0. నేతు బ్రదర్లు, మచిలీకల్లుం లేక పోస్టుబాక్సు 610, మైసూరు, మద్రాసు.

"అమృత దీపవ్యతే ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి సుమారునకు ప్రతిదినమును మిక్కిలి ప్రవేశాగకరము ఇది మాయానాటకు జాతకము, పుట్టిన తేదీ, నక్షత్రము మొదలగునవి అపు సరములేను. నులగ మైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప సర్టిఫికేటులను పొందినది. వెల 1 రూ. ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారు ఆరీ నారాయణరావు పంతులు బి. ఏ. వి. ఎల్. గారింట్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంతోషము కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములు కలయినవారు యాదిగున చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము. 2888 చోడవరం, విశాఖపట్నం, జిల్లా

తామర తయిలము రాజారాణిగల డబ్బెలో ఉండును. వెల 0-6-0. అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు

విదేశ వస్త్ర మనము

కొన్ని యాత్రా పణులు

(వేలూరి సత్యనారాయణగారిచే వ్రాయబడినది)

విదేశ వస్త్ర బహిష్కారము స్వరాజ్యస్థాపనకు ముఖ్య సాధనమని భారతీయులందరూ గ్రహించగలిగిరి. స్వదేశ వస్త్ర ధారణ ప్రతిభారతీయుని పరమోత్కృష్ట ధర్మమని విశ్వసించి తద్వ్యాపారమునకు కడుదీక్షతోను, పరమోత్సాహముతోను వారు గడంగుచున్నారు. కాని విదేశ వస్త్ర దహనమునకు గొందరు విముఖులగుచున్నారు. దీనివలననే భిన్నాభిప్రాయములు ప్రబలి వాదప్రతివాదములు జరుగుచున్నవి. మహాత్ముడు సూచించిన కారణములు కొందరి మనముల నాకర్షింప జాలకున్నవి. వారు చేయువాదములలో సత్యాసత్యముల విమర్శించి విదేశ వస్త్ర బహిష్కార దహనములయం దిమిడియున్న యంతరార్థమును జనసామాన్యమునకు తెల్లడిచేయుట యసహాయ వాదుల కర్తవ్యము.

వస్త్రముననే హిందూదేశమున తయారు చేయగల పరదేశ వస్త్రపుల్నింటినో మనముపయోగించు కొనుచుండ విదేశ వస్త్రమునే యేలవిగర్హింపవలెనని చాలమంది ప్రశ్నించుచున్నారు. విదేశ వస్త్రము బానిసచిహ్నమగునెడ తదితరములు మాత్రమట్లు కావాయనివీరియాత్రేవణగానివిదేశ వస్త్రపుల నన్నింటినొక్కపెట్టున విగర్హించుట సులభసాధ్యమా? అట్టిబహిష్కారము సఫలమగునాయని దూరమా? చించి చూచినయెడ దీనికి ప్రత్యుత్తరము యొకరు చెప్పకయే వాకిలే పొడగట్టును. ఇదిగాక ప్రప్రథమమున వస్త్రమునే బహిష్కరించుటకు బెక్కు కారణములు గలవు. భారతదేశమునకు దిగుమతి యగుచున్న వస్త్రమునకును తదితరసామగ్రిలకును హస్తమితకాంతరము వ్యత్యాసము కలదు. అన్నిటిలోను వస్త్రమే ప్రధానస్థాన మలంకరించుచున్నది. అన్నిటికంటె నిదియే విరివిగా దిగుమతి కాబడుచున్నది. అన్నిటికంటె నిదియే హిందూదేశమున పిట్టి పిప్పి చేయుచున్నది. భారతవర్షమునుండి యేటకు 60 కోట్లరూపాయలను మటుమాయముగా గొనిపోవునది విదేశ వస్త్రముదాయములో తేలికగట్టి లేదు. స్వాతంత్ర్య నిలయమయి మహాదైవ్య ర్యముతో కులదూగు మనభారతదేశమును దార్శిద్యదేవతకప్పించి దాస్యమునముంచినది విదేశ వస్త్రమే. అసంఖ్యాకులగు భారతీయులకు జీవనోపాధియై ప్రపంచమునందలి యన్ని దేశముల నుండి ధనప్రవాహముల నాకర్షించి యొకప్పుడు మహోత్సృష్ట దశయందుండి భారతభిల్లిసామర్థ్యమును లోకమునకు వెల్లడి చేసిన భారతవస్త్రపరిశ్రమ నీవిదేశ వస్త్రమే మంటగలిపినది. 6 కోట్లభారతీయుల కొక్కపూటయైన పట్టెన్నములేకుండజేసి, మలమల మాడ్చుచున్నది విదేశ వస్త్రమే. ఇట్టిపరిస్థితులలో ప్రప్రథమమున బహిష్కరింపవలసినది, మాతృదేశమున కిన్ని యాపదల సంఘటింప చేసిన విదేశ వస్త్రమా, మతియొకటియా?

మతియు మానవున కుపకరించు వస్తువయినను బానిసత్వము తరువాత వస్త్రమే ముఖ్యమైనది. వస్త్రనిర్మాణమున (Production) ప్రతిదేశమును స్వయంసహాయముమీదనే నాధారపడి యుండవలెను. పరాధీనయై యుండునలన యెప్పటికైన ముప్పు వాటిల్లును. ఇతరవస్తువులవలె మానవుడు వస్త్రమును త్యక్తంపజాలడు. వస్త్రమునకై భారతదేశముంటి గొప్ప దేశ మితిరదేశములపై నాధారపడియుండుట మన కవమానకరము.

మతియు బహిష్కారోద్యమముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము, నశించిన దేశీయ పరిశ్రమల పునరుద్ధారణ తేయుట యైయున్నది. తెల్లదొరలు హిందూదేశమున నడుగులెట్లక పూర్వము నూలు వడుకుటయు, నేతనీయుటయు, మనదేశమున ముఖ్యమగు గృహపరిశ్రమలు ప్రాచీనభారతవర్షంబున నివి రెండును ననంఖ్యాకులగు కృషీరుల యార్జనాశక్తిని నృద్ధిజేయుచుండెను. ఇట్టి నేతపరిశ్రమకు పునర్జీవమొసగుటకు బహిష్కారమును బ్రయోగించుట భారతీయుల ప్రథమకర్తవ్యము కాదా ఇదిగాక బహిష్కారోద్యమము వస్త్రముపట్ల నెక్కుడు విజయము గాంచుట కవకాశములు మెండుగా గలవు. ఇతర పరిశ్రమలకంటె దీనిని సంగ్రహించుట సులభము. ఏలనన మనదేశమున ప్రత్తివిశేషముగా పండును. ప్రాచీనకాలమునుండియు నేతనీయుట, నూలు తీయుట భారతీయులను ప్రేమాస్పదములైన పరిశ్రమలు నేటికిని వారికి వీనియందు గౌరవము మెండు. ఈపరిశ్రమలందు భారతీయులకు గల హస్తనైపుణ్యము కల్పచాతుర్యమొకను పూర్తిగా నశింపలేదు.

అన్నిటికంటె ముఖ్యము, బహిష్కారోద్యమము స్వరాజ్య సంపాదనకు ముఖ్యాధారము. స్వరాజ్యసంపాదనకై దొరతనమువారిలో మనము శాంతియుతమైన ధర్మయుద్ధము జేయుచున్నాము. ఇట్టి మహాసంగ్రామమున బహిష్కారమే మనకు జయము గూర్చుడి కృపాణము, మనకుగల సమ్యాహనాస్త్రము. ఈయస్త్రము గుడ్డలపై బ్రయోగించినగాని మనకు స్వరాజ్యము చేకూరదు.

విదేశ వస్త్ర బహిష్కారము పూర్తికొనసాగు నెడల మనదేశమునకు గావలసిన బట్టి మనదేశములోని యంత్రకాలలోగాని, రాట్టమువలనగాని తయారు కాకపోవుటచేత వస్త్రములకై కొరతవృత్తిలును, ధరలు విపరీతముగా పెరుగును. ఇట్టికాలము సంప్రాప్తమగునెడల యిబ్బందిపడుదుగాని కొందరు వాదించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి వాదనకూడ నిదియే గాని బహిష్కారోద్యమము వలన నిట్టిమాల్మే గల్గునెడల యది దేశమునకు లాభకారిగాని నష్టదాయకము కానేరదు. అట్టిమాల్మే పరిశ్రమాభివృద్ధికి తోడ్పడి భారతవర్షమున నూతన పారిశ్రామిక యుగము ప్రారంభమగును. వస్త్రపరిమాణము తగ్గి యవునరము హెచ్చునేని యిట్టిపరిస్థితులే పరిశ్రామికాభివృద్ధికి మూలకారణమని యార్థికశాస్త్రము బోధించుచున్నది. విరోధాసంగ్రామ ప్రారంభము దనుక నీయేవారు సంవత్సరములనుండియు తలెత్తుచుండిన నూతనపరిశ్రమలే నీయార్థికసూత్రమునందుగల సత్యమును వెల్లడి జేయుచున్నది. ఈమహాయుద్ధ సమయమున హిందూదేశమునకు గావలసిన కొన్ని సరకుల దిగుమతి యాగిపోవుట చేత నూతనపరిశ్రమ లన్నియో మొలక లేత్తినవి. ఈస్వాయమే వస్త్రపరిశ్రమలపట్లకూడ వర్తించును.

విదేశ వస్త్ర విస్తృతవలన, స్వదేశ వస్త్ర వాంఛ వృద్ధియగును. అట్టివాంఛయే నూతనవస్త్ర నిర్మాణమున కమితమగు ప్రోత్సాహ మొసంగును. ఇట్టివాంఛయే యితర దేశములయందు కాననరూపమున వృద్ధిజేయుచున్నది. ఇంగ్లాండు దేశమున లిన్స్ వస్త్రపరిశ్రమ వృద్ధిచేయుటకు మృతకేశవము లన్నియు, లిన్సు గుడ్డతో గప్పి మరీభూతయనము చేయవలయును. తేనియెడల చర్మికి సంబంధించిన పరిశ్రమములలో బాతిపెట్టుటకువీలండదని యొక కాననము గావింపబడెను. మన పరిశ్రమ లభివృద్ధి జేయుటకు మన తెల్ల ప్రభుత్వమువారు కాననముల నిర్మింపవలసిన మనకు బహిష్కారమే శరణ్యము. బహిష్కార మీవిధమున తేలికపరిశ్రమల నుద్ధరించును. సందిగ్ధస్థితి యందు మాత్రము వస్త్రపరిమాణము తగ్గి గిరాకీగా నున్నప్పుడు వీధలు కొంచెము బాధపడిన పడుచున్నవి. కాని యిట్టి యిబ్బందులు చిరకాలము కాపురముండదు. ప్రతిగృహమునందును రాట్టముల నెలకొల్పునెడ భారతవర్షమునకు వలయు వస్త్ర మచిరకాలములోనే తయారు కాగలదు. దేశీయులందరూను స్వదేశీయోపకరణములను, నిదియొక కష్టసాధ్యమగు పనిగాదు. మనకన్నియు శుభకరునములు గూడ కాన్పించు చున్నవి. ప్రతి భారతీయుడును, స్వగృహంబున రాట్టలక్రియ నిర్మి పూజించుచున్నాడు! రాట్టములసంఖ్య దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది.

వేలకొలది రూపాయల విలువగల వస్త్రముల పోతు రామ ప్రీతి జేయుటవలన యార్థికముగ దేశమునకు నష్టము కాదా? మంట గలవిన వస్త్రపు మరల మనకు తిరిగి రాదుకదా యని కొందరాత్రేపించుచున్నారు. వస్త్రదహనమువలన గొంత నష్టము సంభవించెనుమాట నిజమే గాని కష్టములేనిది స్వాధీనత్యాగము లేనిదే యేయగ్గొప్పవస్త్రకార్యము సాధ్యమగును? స్వరాజ్యము వంటి మహాఫల మూరక నిధించునా? ఆకాశమునుండి స్వరాజ్య మూడిపడునా? దాస్యవిముక్తి యూరక కల్గినా? పాదుపడియున్న దేశీయపరిశ్రమల నుద్ధరించుట యన మహాకార్యము యేనష్టమును సంభవింపకుండ జేయగలుగు తెట్లు? ప్రాచీనకాలమందు ప్రాంసు, యిటలీ హంగరీ సంయుక్త రాష్ట్రములలోను, నవీనమందు కొరియా, రష్యా, పోలండు, విర్మోడు దేశములలోను ప్రజలు స్వాతంత్ర్యముకై కొరకు తమ ప్రాణములైన భారతీయ యుండ భారతీయులమైన మనము స్వరాజ్య సంపాదనకై నీమాత్రపు నష్టమునైన భరింపజాలమా? భారతవీరుల మనిషియొక్క మనము ఆంజనేయ, యభివ్యక్తి, భీమసేన, పృథ్వీరాజు, ప్రతాపసింఘుల సంతతివారమగు మనము దాస్యవిముక్తికై సాటుపడవలసిన తరుణ మాసన్న మైనప్పుడు లాభనష్టములు తెక్కజూచుకొనుట సిగ్గుకాదా? విదేశ వస్త్ర దహనమువలన గలుగునష్టము విదేశ వస్త్రములు మన కేటకు గల్గించుచున్న నష్టములో నెన్నవంతు. ఈనష్టము తాత్కాలికము. రాబోవు ఫలము స్వరాజ్యము అర్థిక స్వాతంత్ర్యము, పారిశ్రామిక సౌభాగ్యములు కాశ్యతములు.

విదేశ వస్త్రముల స్మిర్నాకు బంపుట చాల యధర్మమని మరికొందరి యభిప్రాయము. మనదేశములోని వీధవారలకుగూడ నవవిశ్రమ లగు విదేశ వస్త్రములు స్మిర్నా దేశపు ప్రజలకు మాత్రమపవిత్రములు గావా? మనము నిషేధించుచున్న మద్యమును స్మిర్నాకు బంపు చున్నామా యని వీరాత్రే పించుచున్నారు. హిందూదేశ పరిస్థితులు జక్కగా తెలిగినవా లెవ్వరును నిట్లువాదించరు. విదేశ వస్త్రములు మనదేశమునకు వివాదకారి యగునట్లు మరియొక దేశమునకుగాక పోవచ్చును. భారతవర్షపు టార్కిక పారిశ్రామిక రాజకీయ పరిస్థితులు నేరు. స్మిర్నా దేశము నందలి పరిస్థితులు నేరు. వస్త్రపరిశ్రమ భారతీయులకు వ్యవసాయము తరువాత జీవనాధారమగు వృత్తి. దీనిని నశింపజేసియే విదేశ వస్త్రమార్థిక రాజకీయస్వాతంత్ర్యములను భగ్నము జేయగల్గినది. భారత దేశమునకు దగ్గరము దాపరింపజేసినది. వివాదకారియగునట్టి విదేశ వస్త్రమును సంహరించిన గాని మనకు స్వరాజ్యము మరల లభింపదు. బానిసత్వము తొలగిపోదు. అర్థిక స్వాతంత్ర్యము చేకూరదు. స్మిర్నా దేశమున నిది వర్తించదు.

కాన నో భారతీయులారా! విదేశ వస్త్ర బహిష్కారమాలాచనమాలిన పనిగాదు. దేశమున కరిష్టదాయకమునుగాదు. ఇదియే మనస్వాతంత్ర్యజీవనమునకు మూలసాధనము. ఇదియే జాతయైక్యభావముల భారతీయుల హృదయ సీమలందు నాటి స్వరాజ్యము దెచ్చును. ప్రస్తుతము మన మాతృదేశము వివమస్థితియందున్నది. మనమందర మీయగ్ని పరీక్షలో నిలువవలెను. లాభనష్టములుచూచుకొనుట కిది సమయము కాదు. భారతీయు లందరూను తమ భిన్నాభిప్రాయముల వీడి స్వదేశ ప్రతమాని మాతృదేశ సేవా తత్పరులగుదురు గాక.

ఇకను శత్రు మరక రలేదు.

(8188)
శ్రీ దత్తాత్రేయగారు, శ్రీ య్యూగ (యస్టేట్) సంస్థానాధిపతులచే పోషింపబడుచున్న నేటిపు డాక్టరు అబ్దుల్ అజీసు సాహెబుచే నుపసద్ధముగా తయారుచేయబడి అనేకయోగ్యతాప్రతిమలు డడైన వందుల వివరము:—

1. సిల్వరు వస్తువరు— ఇది రావపుండ్లు, మేహరణములు, నుఖంబంధమైన రణములు, తుపాకి దెబ్బలు మునును. శరీరములో చివ - కున్న కు గాకిగుండ్లు, గాజు ముక్కలు, యినుపముక్కలు వగైరాలు ఆపరేషనులేకనే బయటి తీయుటకు పనికివచ్చును. కత్తిరొట్టు వగైరాలున్నా, గోరుచుట్టు, తామర, కణుపుకెట్ట, గజ్జి, కర్రపిడి, మదమ నూలులవగైరాలు ఆమోఘముగా వాడుదును. యానత్తు జీర జంతువులకు గాయములకు, జబ్బులకు పనికివచ్చును.

వెల తులం 1-కి రు 5-0-0.

ఒక కేసుకు పావుతులంబందు సరిపోవును.

2. సిల్వరు లోమరు— ఇది నోటిపూత, కాలిన పుండ్లు, రక్తనాళములనుండి కామున్న రక్తము నాపుటకున్న పుండ్లయొగించును. గనేరియాను మానుటలో దీనికి మించిన మంగు లేనని వాదకవలన మీకే తెలియగలదు.

వెల 1 అవున్సు బుడ్డి రు 1-0-0

3. పాముకాటుకుమందు— బుడ్డి 1-కి రు 1.

4. కాభియాల్ సులేమాని— ఇది యునాని కాస్త్రము ప్రకారముగా తయారుచేయబడినది. ఇది కండ్లు యెరుపు, నీరుకాయట, దురద, కండ్లకలక, యెండ చూడలేకుండుట మొదలైన యానత్తు కండ్ల జబ్బులకు ప్రయోజనము. బుడ్డి 1-కి వెల రు 0-8-0.

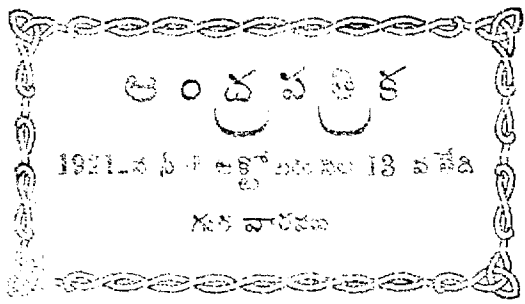
5. కలరామాత్రలు— i. మాత్రము 25 గల డబ్బీ 1-కి వెల రు 1-0-0. ii. తేజావీరరావు అవున్సు సీసా రు 0-8-0. ఇది కలరావగైరా యానత్తు విరోధనములు, వాంతులు వగైరాలకు ఆమోఘముగా పనిచేయును.

6. ప్యాపునోప్సి వగైరా యానత్తు నొప్పులకు మందు— వెల సీసా 1-కి రు 0-8-0.

వై నుదహరించిన మందు లన్నియు బర్మా, వై నా దేశముల డాక్టరు పుంగీ అను ఒక మహామహునివలన కనిపెట్టబడినవి.

ఇంకను వివరములు గోరువారు యాక్రింది చిరునామాకు వ్రాసిన ఓడయగలరు. వై నుదహరించిన మందులు పునయోగించువిధము, అనుపానములు మందు పంపునపుడు తెలుపబడును.

Abdul Aziz Sahib,
Native Doctor
South Vallur and Vuyyur Estates
Thota-Vallur, Kistna District

ప్రస్తుత నిధి

హిందూ దేశస్థిగూర్చి ఆంగ్ల దేశమున నింకను, సరియగు సాహిత్యము జరుగకుండుట వింతగ దోహదమానదు. ప్రపంచ వ్యవహారముల గూర్చి ఆదేశము యోచించుచున్నది. నానా రాష్ట్ర సంఘపు ఏర్పాటులగూర్చి విచారించు చున్నది. ఇతర దేశముల లక్షణముల బాగుగ నరయుచున్నది. ఇర్లందుదేశ స్వాతంత్ర్య సమస్య విషయమై సికాఫీను ప్రతినిధులతో పరిష్కారమున కియ్యకొనుచున్నది ఈజిప్టు వ్యవహార పరిష్కారముకొరకు, ఆదేశపు ప్రతినిధులతో యోచన జేయుచున్నది. కాని, బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ముకుట మగు హిందూదేశ వ్యవహారమును మాత్రము జరిగ్గొనింప బూనలేదు. హిందూదేశము స్వపరిపాలనమునకు లగడని తలచెనో, లేక భారతీయుల యోచించి పరిశీలించుటయే ప్రధాన మనుకొనెనో, లేక తాత్కాలిక లాభమునే ముఖ్యమని తలచెనో తెలియదు. ఆంగ్లదేశ రాజ్యాంగవేత్త లింతవరకీ విషయమై నిర్భిత్తాభిప్రాయమును వెల్లడించుచుండలేదు. రీశింగుప్రభువు, న్యాయమునుగూర్చి కలు మారు ప్రతిపాదించుటదప్పు, నిష్పక్షపాత నొక కార్యవిధానము నవలంబించుటకు ప్రయత్నింప లేదు. వెనుకబడితికిని, ప్రస్తుతస్థితికిని భేదము గను పించుటలేదు. వ్యవహార పరిస్థితులు వెనుకటి వలె నున్నవిగాని, లభిస్తున్న గడువులులేదు. తరుచుగ కార్యవిధానాక సభలు జరుగుచున్నటుల విందుము గాని, అందు పాఠేమి నిర్ణయము జేసిరో తెలియకున్నది. అంతయు రహస్యముగ నున్నది. పర్యవసానము జూచిన, అనుకూల చిహ్నము గను పించుటలేదు. రాజప్రతినిధిగారు, కలుపురు ము ఖ్యులకు దర్శనమొసగి, వారితో సంభాషించు చున్నటుల గాననగును. ఈ సంభాషణలఫలిత మే మగుచున్నదో తెలియదు. మాంటాగుగారు వెను కటివలె హిందూదేశ స్థితినిగూర్చి తరుచుగ ప్రసంగించుటలేదు. సంస్కరణ శాసనము అమలులోనికి వచ్చుటచే, అంతయు సవ్యముగ నడచిపోవు చున్నదనియు, తాము గడుగొనదగిన దంతగ లేద నియు వారు భావించి యుండవచ్చును.

సంస్కరణముల చట్టమును పార్లమెంటు సభవారు శాసనము గావించక పూర్వము, దాని కెట్టి భంగము పాటిల్లునో యని, మాంటాగుగారు భీతిల్లి రాతలు శాసనమును రద్దుజేయుటకుగాని, పంజాబు సమస్యను పరిష్కరించుటకుగాని వెను దీసిరి. అన్ని పక్షములవారిని సంశోషింపజేయుటకు వారపుడు ప్రయత్నించిరి. ఫలితమేమయ్యెనో తెలిసినవిషయమే. సంస్కరణశాసనము భారతీయులను ఏమాత్రము సంతృప్తిపరుపలేదు. శాసన సభల ఎన్నికలను వారు బహిష్కరించిరి. దేశమున దానుదాను అశాంతి అతిశయించుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ప్రజలకోర్కెల నికనమునను సంతృప్తి పరుపక, సంస్కరణములవలననే వ్యవహారము లన్నియు కొనసాగునని మాంటాగుగారు యూహించుట అర్హమైనది. రాష్ట్రాధికారుల యాధి

కారము, సంస్కరణములకు పూర్వమునకన్న హెచ్చినది. నిర్బంధములు యశేచ్ఛగ కొనసాగు చున్నవి. ప్రజాభిప్రాయము విస్తరింపలేదు. నేనానామముల సామ్యముగార్జములద్రోక్కి, ధర్మ పథమున దేశమును నడిపించుటకు ఎంతగ ప్రయత్నించుచున్నాన, వారి ప్రయత్నములకు నిరోధము గలుగుచున్నది. అందుచే, దేశమున నెవ మావస్థ తలపించినది. దీనిని వెంటనే చక్కదిద్దుటకు వారు బాగుల బాధ్యులైయుండెను. దండన మార్గములను విడువవలసియుండెను. ఇది ప్రయోజనంపితమని వెనుక నెన్నిసారులో ముజాయ్యెను. నిర్బంధములవలన స్వాతంత్ర్యసక్తి ప్రజలను విడుచుటకు మాత్రగ మరింత బలమగునని, ప్రపంచ చారిత్రము ఉద్ఘోషించుచున్నది ఆంగ్లదేశ చారిత్ర మిందుకు నిదర్శనము. ప్రస్తుత సమయమున స్వతంత్రమును వాంఛించని దేశముగాని జాతిగాని లేదు. చిన్నజాతుల స్వాతంత్ర్యమును సంతోషింప నమముగట్టి, ఆంగ్లదేశము ఆవహామున ప్రవేశించియుండెను. అట్టిపరిస్థితి పూర్తిగ నెల పేరువరకు, ఆంగ్లదేశము కృషిసలుపుట ధర్మము.

ఆ సంకల్ప మింకను నెలవేరకు సూచనలు గనుపించవు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి, కరా థీన దేశములకు స్వపరిపాలనము చేపూర్పింది, ఆంగ్లదేశము తన ప్రతిష్ఠను నిర్వహించుట కష్ట సాధ్యమగును. నానారాష్ట్ర సంఘ సభలవలనగాని, సామ్రాజ్య సమావేశముల మూలమునగాని, వ్యవహారము పరిష్కారము గానేరదు. ఆంగ్లదేశము తాను ముందు మార్గదర్శకముగనుండి, స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నమును క్రయాపూర్వముగ నిరూపణ జేయవలయును. హిందూదేశ సమస్యను జరిగ్గొనించిన, మిగిలినవన్నియునులభ పరిష్కార యోగ్యములగును. యూరపు ఆసియాఖండములందు ఇందుమూలమున శాంతిగలుగును. ఇంతటి ఘన విషయమునుగూర్చి దూరదృష్టితో విచారించుటకు బదులు, ఆంగ్లదేశప్రతినిధులు కొన్ని వ్యర్థ ప్రతిక్రియలకు సూచించి, ప్రాతపాటనే పాడుచుండుట శోచనీయము. డెయిలీ తెలిగ్రాఫ్ పత్రిక, హిందూదేశ స్థితినిగూర్చి వివరించుచు, పంజాబు ప్రభుత్వమువారు రాజకీయాంశమును లక్ష్య పెట్టుటలేదనియు, ప్రజల విశ్వాసమునుచే చలించుచున్నదనియు, ఆంగ్లేయ ప్రతిష్ఠకు ఉపద్రవము గలుగుచున్నదనియు ఘోషించుటయేగాక, గాంధీని వెంటనే నిర్బంధింప వలయునని బోధించుచు, రీశింగుప్రభువు జూపిన బలహీనతను నిరసించుచున్నది. పాలేమాల్ గెట్టు పత్రికగూడ యీ తీరుననే వ్రాయుచు, ప్రభుత్వమువారు నిర్భయముగ వ్యవహరింపవలెనని హిత మొసగుచున్నది. ఇట్టి హితబోధనలు వినివిని, ఆంగ్లదేశమునకు విసుప్ర జపించియుండవచ్చును. ఇంతకన్నను, మంచి సూచన లెవ్వయు వెలుపడుటలేదు.

పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ఆందోళనమును చురుకైనక జూచుచున్నారని, డెయిలీ తెలిగ్రాఫ్ పత్రికనిందించుట, చిత్రముగనున్నది. ఇంతవరకు వారవలంబించిన కఠినతము చాలదుగాబోలు. ప్రజల విశ్వాసము, అవసర నిర్బంధముల మూలమున చెడిపోవుచున్నది గాని కఠినతము లేమిచే చెడి పోవుటలేదు. ఆంగ్ల ప్రతిష్ఠకు ఉపద్రవము గలుగుచున్నటులు, ఈపత్రిక మొరలించుచున్నది. ప్రతిష్ఠనే ప్రధానముగ చేకొని, ప్రజాంగీకారమును లక్ష్యపెట్టుకుండుటచే, నెట్టి యనర్థములు పాటిల్లుచున్నవో, మాంటాగుగారు ఉద్యోగ గడవి నలంకరింపక ముంగు ప్రతిపాదించియుండిరి. కాని, అప్పుటికిని ఇప్పుటికిని ప్రతిష్ఠనే పూజించి శార విందుల ప్రతిష్ఠించుచున్నది. ఆంగ్లప్రతిష్ఠ కఠిన

నిర్బంధములమూలమున నృద్ధిగానేరదు. ప్రజాభీష్టమును నెలవేర్చికొలదియు, ప్రతిష్ఠము నృద్ధియగుచుండును. ప్రతిష్ఠకొరకై ప్రజల సాఖ్యమును భంగపరుచుట యశ్రుత స్తము. రీశింగు ప్రభువు నిర్బంధములను విధించుటలో బలహీనత జూపెనని, తెలిగ్రాఫ్ పత్రిక వగవ బనిలేదు. ప్రముఖుల నేకులు నిర్బంధముననున్నారు. దండన విధానము తీవ్రముగ కొనసాగుచునేయున్నది. గాంధీమహాత్ముని అరెస్టుతోగాని, తెలిగ్రాఫ్ పత్రికకు సంతాపము గలుగదుగాబోలు! ఇట్టిపత్రికల హెచ్చరిక కొనసాగినచో, ప్రస్తుతస్థితి ఇంకను సంక్లిష్టమగును. ప్రజాశయములు మూతము, త్వరలో సఫలముగాకమానవు. ప్రజలు స్వయం కృషి నాధారముచేసికొని, తమ కష్టస్థితిని ధర్మమార్గమున నిర్వహించుచున్నారు. పాలకులు గూడ ధర్మమార్గముననే సంచరించి, కృషిసలుపు నెవల, అశా. తిని బోనాదగలుగుదురు. పంజాంగీ కారము ననుసరించి పరిపాలనము జరుగవలయు నను సూత్రమును రాజ్యాంగవేత్త లంత ను నిరూపించుచుండి, హిందూదేశమున మాత్రము ఆసూత్రమును విడనాడవలెనని బోధించును. న్యాయ విరుద్ధమున వేరుగ డెలుప నవసరము లేదు.

మద్రాసు మిల్లు గడవిడలు

నిన్నటిదినము సాయంకాలము నాల్గుగంటలకు, మద్రాసు మిల్లు గడవిడలగూర్చి, తనికాచెలం శెట్టిగారు ప్రస్తావించుచు, దీర్ఘోపన్యాసము నిచ్చిరి. మిల్లు ప్రాంతములయొద్ద ఎట్టి సంక్షోభము గలుగుచున్నదో వివరించి, పోలీసువారుగాని, లేదా శాఖగాని, ప్రభుత్వవర్గము గాని దానినెటుల ఉపశమింప జేయబాలక బోయిరో, వీరు తేటపరచిరి. ఇప్పుటికి నాల్గునెలలకు వై కాలమునుండియు, పది పదకొండు వేలమంది మిల్లు కూలీలు కనిపాటలు లేక తిరుగుచున్నారు. వీరిపై నాథారపడియుండెడి వారిలోగలసి ఏదివేలమంది జీవనాధారములేక అల్లాడుచున్నారు. ఇంతమంది కూలీలు కనిలేక యుండుటకు మిల్లుయజమానులే కారణులని, డెలుప బడెను. తగవులకు పరిష్కరించి, వీరి నందరిని మిల్లులో కేర్పించు బాధ్యత లే బరు శాఖవారిపై నిలిచి యుండెను. వేనకువేలు ప్రజలకు జీవనము లేనియడల, పురమునందు ఎన్నియ శాంతి కెడము గలుగో యూహింపవచ్చును. ఈ సంగతి నిగురైతేగి, పురక్షేమమును కార్మికుల క్షేమమును, రక్షించుటకు లేబరుశాఖవారు పాలుబడవలసియుండెను. అందుకు బదులుగ, ఆదిద్రావిడులను ఇతరులనుండి వేరు జేయుటచే, కల్లోల మారంభమయ్యెను. ఈకల్లోలము నడచివైచుటకు, సమ్మె సంతరింపజేయుటయే మార్గముగాని, కూలీలను చీలడియుట మార్గముగాదు. ఆదిద్రావిడులకును, మిగిలిన కూలీలకును పోరాట మిందుమూలమున ప్రబలమయ్యెను. ఉపద్రవము లనేకము జరిగెను. దీనివలన పురజనుల శాంతికి భంగముకలిగెను. పోరాటము నందు నష్టము ఆదిద్రావిడులకుగాక హిందువులకును, మహమ్మదీయులకును విశేషముగ గలిగెనని, తనికాచలం శెట్టిగారు చెలిపిరి. ఈ పోరాటమున ఉపయోగింపబడిన కత్తులక్కడ తయారయ్యెననియు, ఎవరిచే దయారయ్యెననియు, శెట్టి గారడిగిరి. పోలీసుసిబ్బంది ఎంత యధికముగ నుండినను, ఇందువిషయమై సిద్ధారణ లేకపోయెను. ఇంట్లు తగులబడుటకు కారకు లెవరో బహిరంగముగా లేదు. బాంబులను విసరినవారెవరో బయల్పడలేదు. పోలీసువారు అల్లరులు జరుగుచున్నపుడు తుపాకులను గాల్చియుండిరి. ఆసమ

సామాజిక వార్తలు

చెన్నపురి మహాజనసభ. ఈసభయొక్క వార్షిక సమావేశము మాంటూగోడ్డులో సభామందిరమున 19 తేదీబుధ వారము సాయంత్రము 5 గంటలకు జరుగును.

చెన్నపురి ఆయుర్వేదప్రచారిణీసభ. ఈసభ యాజమాన్యమున ఆక్టోబరు 15 వ తేదీ శనివారంసాయంత్రము 5-30 గంటలకు టి. ఆర్. రామచంద్రయ్యగారి అధ్యక్షతన ప్రారంభమయినది. ఆయన ప్రసంగమున ఆయుర్వేదభూమిపండిత యల్ల దొరసామి ఆయుర్గాయత్రాసంబంధమున సభాంతమున డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు మ్యాజులంతరంతో నువ్వనెంచెదరు.

ప్రత్తిపంట. 1921 వ సం॥ ఆక్టోబరు 1 వ తేదీన నాటికి 459, 500 యెకరముల నేలలో ప్రత్తిపంటపండినది. గతవత్సరము 729, 400 యెకరములలో పోయినది.

కాకినాడవైపుతగ్గుట అదనుకు వచ్చును లేకపోవుటచేతను ప్రత్తిధన తగ్గుటచేతనే యున్నది. రాజధాని ఉత్తరభాగమును పశ్చిమభాగమును యెకరములు మొత్త మెక్కువగా తగ్గినది దీనికి కారణము వర్షములు లేకపోవుటయే (ప్రచురణసంఘము).

దేశీయ ప్రార్థన సమాజము. ఈ సమాజ స్థాపకులగు చేత్రూరు మునీశ్వరయ్యగారు యాదనరాధినములలో రేణిగుంటకు సమీపమున కరకణంబాడియను గ్రామములో ఉపాసంగీర్తనమును మదైల రోసయ్యగారి యింట నొక కుటుంబ ప్రార్థన గావించిరి. తిరుపతిలో నొక బజారుపన్యాసమును చిత్తూరులో మాడు ఉపన్యాసములను జరిపిరి.

విజయదశమినాడు మైలాపూరులో (మద్రాసు కారు సేవకొ) కమర్షియల్ హాలు చంద్రయ్యస్వెటిగారి యింట ప్రార్థనజరిపి వారి పాత్రునకు అనురాధ్యాసము చేయించిరి.

హిందీపరీక్షలు. హిందీలోని మొదటిపరీక్ష ఈ ఆక్టోబరునెల 22-వ తేదీ ఆదివారము ప్రాతఃకాలము 7 గంటల మొదలుకొని 10 గంటలవరకు జరుగును. పరీక్ష బరహంపురము, రాజమహేంద్రవరము, చెజవాడ, ఏలూరు, గుంటూరు, బళ్లారి, నెల్లూరు మద్రాసు, మాయవరము, తంజావూరు, తిరుచినాపల్లి, కల్లడైవరెంచి, కల్లూరు, మంజాపూ మొదలగు స్థలములలో జరుగును. ఇక సెచ్చెటినుంచియై నను అయిదుగురగాని అంతకు అధికమయినవారుగాని పరీక్ష లోకూర్చుండగోరువేనిఆయూరిలోకూడ పరీక్షజరుగును. పరీక్షకువివిధమైనదబ్బునుచెల్లించనక్కరలేదు. అయితే విద్యార్థుల కాగితము కలము మొదలగునవి తీసికొని రావలయును. ప్రశ్నలు హిందీకి పహిలీ పుస్తకమునుండి ఇవ్వబడును-హరిశ్చర్య.

నూతనసంగీత హరికథా విధానము. నిన్నటి రాత్రి 7-30 గంటలనుండి 9-30 గంటలవరకు ప్రెస్టిజీను వేంకటాచలకెట్టివీధి 23 ఇంట్లో బ్రహ్మశ్రీ కాన్యశీర్ష దిరుదాంకితులగు పద్మాకిమిడి కళాశాలయందు సంస్కృత ప్రధానోపాధ్యాయులుగు బంతుపల్లి మల్లయ్యశాస్త్రిగారు అంబరీషోపాఖ్యానమును హరికథాపాఠముగ శ్రీమద్ భాగవతమునుండి పఠించి అందిమిడియన్న వేరాంతతత్వమును ప్రజలకు సువ్యక్తము చేసి తమసంగీతమాధుర్యమున సభ్యులనుముల రంజింపజేసెనందుల కెంతయు వంద్యులు. శాస్త్రిగారు హరికథా కాలక్షేపమున ఆసక్తికపథకుల ననుసరించి కేవలము హరికథా ధోరణియేగాక సంగీతమునం దభిరుచిగల వారి కారుచిని నాటకవిషయమున నభిమానముగల వారికా ధక్కిని పురాణశ్రవణమున కుత్సాహలముగల వారలకారీతిని హృదయమును రంజింపజేయుటయందు ఆసాధారణ ప్రజ్ఞావంతులు. శాస్త్రిగారి గానసాధారణమును, ఆపురాణపఠనాచార్యమును, ఆహరికథావిధానమును ఆంధ్రులెల్లరును విని యానందించవలసినదేగాని వ్రాయ వీలులేదుఅని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

కాశ్మీర సంస్థాన కార్యనిర్వాహక సంఘసభ. 11 వ తేదీన దశరాపండుగనాడు క్రొత్తగా కాశ్మీరు సంస్థానమునకు కార్యనిర్వాహక సంఘము నేర్పాటుచేసిరి. ఆసంఘమునకు మహారాజాగారి రధ్యక్షుడు. రాజా సర్ హరిసింగుగారు ప్రధానసభ్యుడు మరియుగురు సభ్యులు దేశియ, న్యాయ, ఆదాయ, పరిశ్రామిక శాఖలను పరిసీలించుదురు. హైకోర్టు న్యాయమూర్తులుగూడ నుండును.

పూనుకొనవలయును. నూలు దీయుట, నేతనేయుట, ఈరెండువనులనుకూలీలనుప్రోత్సాహముజేయుచో వారు సుఖజీవనము జేయగలుగుదురు. యాచన వృత్తిని వారలంబించిన నవనరముండదు. అందుచే న్యతేక్తిపై నాధారపడి, చెన్నపురి పౌరులీ కాశ్మీర సమస్యను పరిష్కరించుటకు శక్తి వంచనలేక బ్రతుక్కించినచో, మిల్లు యజమానులు తమ ధర్మమును తప్పక నెఱవేర్చెదరు.

అసహాయోద్యమము

గుంటూరులో పౌరుల సమావేశము, కరాచీ ఖిలాఫతు తీర్మానము నామోదించుట.

11 వ తేదీన గుంటూరులో మహాసభ జరిగినది. కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారిచే నవరింపబడిన రీతిని కరాచీ ఖిలాఫతు తీర్మానము నీ సభవారామోదించిరి. సభలో 250 మంది సంతకములు చేసిరి. ప్రతిదినమును సంతకములు జరుగుచున్నవి. తీర్మానమును శనగపల్లి రామస్వామిగుప్తగారు పఠాదించిరి. దానిని చీమకుర్తి బసవయ్య, మది వెంకటసుబ్బయ్య; నడింపల్లి నరసింహారావు, దేశభక్త కృష్ణదేవ్ వెంకటప్పయ్య, యామినీపూర్ణ; తిలక గార్లను యిద్దరు మహమ్మదీయులును మరి మెక్కుమందియును యీ తీర్మానము ననుమదించిరి. (గుంటూరు తంతివార్త)

రేవల్లె మ్యూనిసిపాలిటీని తీసివేయుట

ఏ మదతులు లేకుండా రేవల్లె మ్యూనిసిపాలిటీని తీసివేసెదమని సభలో మర్రి రామారాయణింగారు చెప్పిరి. మ్యూనిసిపాలిటీ పనులు పన్నులు, వసూలు చేయబడునని యిప్పుడు ప్రభుత్వపకటన సంఘమువారు ప్రకటించిరి. ఇది ప్రజల కంగీకారమైనదిగాదు. మాకు మ్యూనిసిపాలిటీ వద్దనియే మొదటినుండియు రేవల్లెవారు చెప్పుచుండగా వారినిప్పుడు మితిలేని పన్ను నిచ్చుకొమ్మనుట అనవసరపు గందరగోళమునకే కారణమగును కేసులు నేలములు ప్రజలకు బాధ తలపించును. ఇదియే నిజమైనచో మ్యూనిసిపాలిటీని తీసివేయుట అసత్యమే అని తేలును. (గుంటూరు తంతి)

కొండబాతులవారు మద్యపానమును నిరసించుట

10 వ తేదీ మధ్యాహ్నము కూనూరులో షెర్మన్విక్టగారి అధ్యక్షతనకొండ బాతులసభ జరిగినది. నిలగిరిజిల్లాలో కల్లుసారాదుకాణములను పూర్తిగా తీసివేయవలెనని దౌరతనము వారికి కొడుకుకును మద్యపానమునునిరసించుచు దివానుబహదరు రామచంద్రరావు గారు పఠాదించినచట్టమును బలపరచుటకు తీర్మానములు జరిగినవి. కొండబాతులవారిలో త్రాగుట మిక్కిలిపాము. అట్టివారే యిప్పుడు దానిని యాపుమాపుటకు పూనుకొనిరి. కల్లుదుకాణముల నన్నిటిని తీసివేయవలెనని వారు మేజోరీబాంక్సు వి.సి.ఎస్ గారికి అర్పిని పెట్టిరి. 15 వ తేదీన ఉపదేశక సంఘమువారితో కొండబాతుల వారిప్రతినిధి యొకరు మాటలాడదగునని దౌరతనమువారనుమతి నిచ్చిరి.

సిక్కుసంఘము - అసహాయోద్యమము

పంజాబులోని లిలిపూరులో ప్రధాన సిక్కు సంఘము వారి మూడవ వార్షికసభ జరిగినది. యువరాజుగారికి స్వాగత మియ్యగూడదు. అసహాయోద్యమము నవలంబింపవలెను. 16 ఏండ్లలోపు బాలరును ప్రభుత్వవిద్యాలయములనుండి సంరక్షకులు మానిపించవలెను. 16 ఏండ్లకు మైబడిన విద్యార్థులు పాఠశాలలను మానివేయవలెను. మ్యూనిసిపాలు లోకలుబోర్డు సంఘములవారును నితరులును తమసాతకాలను జాతీయసాతకాలలుగా మార్చవలెను. ప్రజలుగౌరవవిరుద్ధములు నుద్యోగముల వదలవలెను. న్యాయవాదులగు సిక్కులు వృత్తిని వదలవలెను. అందరును స్వదేశీబట్టలను ధరించవలెను. విదేశీబట్టలను తగులబెట్టవలెను. ఇండ్లలో రాట్టములనుంచి నూలువదుకువలెను. సిక్కులు సినిలు, పోలీసు, పైకి కాఖిలలోని యుద్యోగములను మానవలెను అనుతీర్మానము లామోదించబడెను.

మహాంతు నారాయణదాసు కేసులో తీర్పు

లాహోరులో 12 వ తేదీన జిల్లాజడ్జి తీర్పుచెప్పెను. మహాంతు నారాయణ దాసుకు మరి ఏడుగురిని ఉరిశిక్షయును ఎనమండు గురికి యాజ్ఞపద ద్వీపాంతర వాసమును 17 గురికి చెరి ఏడేండ్లు కఠినశిక్షయును నిధించి తర్కితవారిని విడలివేసిరి.

యమున (వెసిడెంసీ మేజిస్ట్రేటుగారు తేరనియు, లేబరుకమిషనరుగారు రెండుతడవల నక్కడనే యుండిరియు, తనికాచలంకెట్టిగారు నుడివీరి. ఈ విషయమై బహిరంగ విచారణ జరుగవలయునని వీరు గోరిరి. డాక్టరు యు. రామరావుగారు, మిల్లుకు మూసియయినను వేయవలయును, లేని యడల సమ్మెయినను సంతరింప జేయవలయునని, ఖంతీయుగ బలికీరి అద్దద్రావిడ ప్రతినిధియగు యం. సి. రాజాగారు, తమ సంఘముపై జ్యేష్ఠము కలిగించుట కిటుల జెప్పబడుచున్నదని, చెలిపిరి. యస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, పోలీసు, లేబరు శాఖల లోపము సంగీకరించినచ, దోషము అద్దద్రావిడులవైనను, ఇతరులవైనను గూడ కలదని నుడివీరి. గా. సర్ లయెనల్ డేవిసునగుగారు మాటలాడుటలో, విచారణసంఘము నొకదాని నేర్పాటుచుటకు, ప్రజలవిశ్వాసమును మారగొను సభ్యులను నియమించుట కష్టమనియు, మిల్లులను మూసివేయ ప్రభుత్వమువారు బలవంతపరుప జాలరనియు, చెలిపిరి. ఇందుకు సుబంధించిన ఉద్యోగులను ప్రభుత్వమువారు ట్రాన్సుఫరు చేయవలయును, ప్రత్యేకోద్యోగులపై నేరారోపణలున్నచో వానిని విచారించెదరనియు చెప్పిరి. లేబరు కమిషనరుగారిని క్రవంపించిరి. గా. కే. శ్రీనివాసయ్యగారు డా. క్రభుత్వమువారి చర్యను సమర్థించిరి. ఈ రీతిని చర్చ ముగిసెను. షర్యవసాన మేమియైన, ఫిత్తి యధాపూర్వకముగనున్నది. శాసనసభలలో జరిగెడి చర్చవలన, విచారణసంఘ నియామకమువలనను, ప్రయోజన మంతక గలుగ నేరదు. స్వపరిపాలనము లేకుండ, దేశమున కెంతటి నష్టము గలదో తేలెత్తెల్లమగుచున్నది. ప్రజేచ్ఛ నెఱవేరుట కప్పుడున్న యపకాశము లిప్పుడుండజాలవు. అయినను ప్రజలలో సాధ్యమగునంతవరకు ఐకమత్యము చెడకొనునటుల జూచుట, ప్రజాప్రముఖుల ధర్మమైయున్నది. ఇంతవరకు, మద్రాసు పౌరులు, వివిధభాతులకును సభ్యులుగుచున్న విశేషము గ పోటు బడియుండలేదు. తప్పెవరిదో గనుగొని సంతమాత్రమున ప్రజలో నైకమత్యము చేరూరదు. ప్రజలలో నైకమత్యమున్న వెలుపలివారు సభ్యులు గలిగినచాలా. అద్దద్రావిడులు, భారతీయులు. హిందువులు. వారే కారణము చేచీలదీయబడినను, తగినరీతిని వారికి సంపర్కములు చెలిపినచో మిగిలినవారితో సఖ్యముగ నుండకమానదు. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య కొంతకాలము క్రొందట ప్రముగ నుండెను. ఇప్పుడు అద్దద్రావిడ సమస్య ముందుకు వచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతస్థితి మరికొంతకాలము నిలుచుచో బ్రాహ్మణేతరులకును అద్దద్రావిడులకును ఏడబాటు ఇంకను విశేషముగావచ్చును. ప్రత్యేక సాంఘికోద్యమములు, జాత్యభ్యుదయమును చెడగొట్టునవిగనుండజనదు. అందుకు బూనుకొనువారు దేశద్రోహులని వేరుగ జెప్ప నక్కరలేదు. సాంఘికోద్యమములను ననువులలో నందుచే నతి జాగరూకతతో మెలగవలయును. జ్యేష్ఠమును సాధ్యమగు సంతవరకు బాప్పించుకుండ కృషిపలుపుట, ఉద్యమనాముకుల ధర్మమైయున్నది. ఈసంగతిని అన్ని సంఘములవారును గుర్తించుట యావశ్యకము. లేనియడల ప్రత్యేక సాంఘికోద్యమములు జాత్యభ్యుదయమునకుగాక, జాతి విచ్ఛిన్నమునకు మార్గము జూపగలవు. అద్దద్రావిడులకును, లేబరులకును సఖ్యము గుదుర్చుటకు పురప్రముఖులు ముందుగ ప్రయత్నింపవలయును. మిల్లు కూలీలు జీవనాధారములేక యల్లాడుచున్నపుడు, వారికి జీవనోపాధి గలిగించుటకు, పురప్రముఖులు

చెన్ను పురి శాసనసభ

మదరాసు మిల్లు అల్లరులను గురించి చర్చ

అధికారతరస్థుల తీవ్ర విమర్శనము

బుధవారము మధ్యాహ్నము ఫలహారానంతరము

12-10-1921:

మదరాసు శాసనసభ తిరిగి ఫలహారానంతరము 2 గం 30 నిమిషములకు సమావేశమయ్యెను. బాడుగ భూముల నివాసుల రక్షణచట్టమును గురించి కొన్ని సవరణలు పాపాదించబడిన శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి సవరణమీద కొంతచర్చ జరిగెను. ప్రభుత్వమువారిపక్షమున గా. కె. శ్రీనివాసయ్యంగారిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. “బాడుగభూములలో నుండి ఎన్నటికి తలుచుకొట్టబడరను శాశ్వత, వారచ్చట తమస్వంతభువ్వతోగృహములను నిర్మించుకొని అనాదిగ నివసించుచున్నారని శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు నడిపిరి. లేనిపోని ఆశలను పెట్టుకొని ఆశాభంగమైనందుకు, భూమిస్వంతదారులే బాధ్యులుకావలయును? శాశ్వతముగ నివసించుటకు భూమిస్వంతదారుడు వారికి హక్కు నియ్యలేదే. అట్టిచిరుండినయెడల, భూస్వామిని దండింపవచ్చును. ఇట్టిపరిస్థితులందు, సాంఘికశాసనములను గావించజాలము. భూమిస్వంతదారులను వెడలదరిమి, ఇతరులను స్వంతదారులుగా జేయుటయే సాంఘికశాసనములను గావించుట. సభ్యులకిది న్యాయముగతోచనియెడల, సవరణను అంగీకరించగూడదు. ఈసిద్ధాంతమును సభ్యులు సమ్యక్తించగూడదు పరీక్షచేయకపూర్వము నేను మాత్రము ఇట్లు చేయుటకెన్నటికి అంగీకరించను. ఈశాసనము అవసరపరిస్థితుల కనుగుణముగ నున్నది. ఈమాత్రమున కంగీకరించినయెడల, ఫలిత మేమో నేనూహించ శక్యముకాదు.” వోటుకుపెట్టిగా, శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి సవరణ ఓడిపోయినది.

టి. ఆరుమైనాథం పిల్లగారు.

ఈ బాడుగభూములనుండి వీని స్వంతదారులు వెడలదలుమునప్పుడచ్చట వెలిగిన చెట్లు, నాటబడినచెట్ల ఖరీదును ఇవ్వవలయునని కోరిరి. అధిక సంఖ్యాకులు ఈ సవరణకుసమ్మతించిరి.

బాడుగభూములలో గృహములు కట్టుకొని, నివసించుచున్న ప్రజలను తడిమివేయు భూస్వాములు, ఆభూమిని బాగు చేసినందుకుగాను భూమి ఖరీదులో మాడవనంతుకు ఎక్కువకాకుండ నష్టపరిహారము నిచ్చివేయవలయునని ఆరుమైనాథం పిల్లగారు కోరిరి. దీనినిగురించి చర్చ జరుగుచుండగా నాలుగు గంటలయ్యెను.

మదరాసు అల్లరులనుగురించిన చర్చ.

ఈ దినము ఉదయ మంగీకరించబడినప్రకారము సభాకార్యక్రమము నిలిపివేయబడినది. ఓ. తనిక్కాచలం శెట్టిగారు మదరాసు మిల్లు అల్లరులనుగురించి చర్చించవలయునని కోరుచు, గంభీరవాక్కులతో నిట్లుపన్వసించిరి. (శెట్టిగారు ఉపన్యాసమును తత్పూర్వమే వ్రాసియుండిరి. వ్రాయబడినదానిని, సభలో చదివిరి.

“సభాకార్యక్రమమును నిలిపివేయవలసినదని నేను కోరుటకు అనేక కారణములు గలవు. మననగరమందు ప్రాణభయము గలదు. మననగరమందు ఆస్తి సురక్షితముగా లేదు. ఇప్పుడు మూడుకాఖలలన మననగరమున కీదుస్థితి సంప్రాప్తమైనదని నేను చెప్ప సాహించెదను. కార్మికశాఖ, పోలీసుశాఖ, కార్యనిర్వాహకప్రభుత్వము మూడు కీచేరి ఈఅల్లరులను కలుగజేసినవి. అధికారులు తమవిధ్యుక్తధర్మములను నిర్వహించినారా యని మనము తీర్మానించ వలయును.

ఇచ్చట నామిత్రులకు యావన్మండికి తెలిసినట్లు, ఈమిల్లు సమ్మెలు మే 14, 1921 వ నాడు ప్రారంభమయ్యెను. 10000 నుండి కార్మికులు తమ పనులను పోగొట్టుకొనిరి. వారు భరించవలసిన దారపుత్రాదులతో కూడ పన్నులు మాడవలసినచెప్పు: కార్మికశాఖ ఇట్టిసందర్భమున కార్మికసమూహము కంటికి సహాయముచేసియుండవలయును ముఖ్యుల సురక్షుకుడను పేరుతో కార్మికశాఖాధికారి

ప్రతిదినము అధికారికులను మిల్లులకు గొనిపోవుచుండెను. పోలీసులు వారితో కూడ యంత్రములకు వెళ్ళుచుండిరి. కార్మికసంఘములో విభేదములు కలుగజేయబడినవి. అధికారికులు వేరుచేయబడిరి గాన జూను 8 వ తేదీనుండి అల్లరులు కలహములు పోట్లాటలు జరుగుచున్నవి. అనేక గుడిసెలు అగ్నిహోత్రునివారబడినవి. కార్మికులకే కాక ఆస్థలములందు తిరుగు సామాన్యబాటసారులకు దెబ్బలు తగులుచున్నవి. విపరీతమైన కత్తులు తయారుచేయబడినవి. ఆకత్తులతో దెబ్బలు కొట్టబడుచున్నవి. గా. సర్ లయనల్ డేవిడ్సన్ గారు:—విపరీతమైన కత్తులు గావు వికారమైనకత్తులు అని వర్ణించవలయును.

శెట్టిగారు:—ఈచెందు పదములకు వ్యత్యాసము లేదు. ఈఖడ్గములతో కార్మికులను గొట్టడమేగాక, సామాన్యప్రజలను గూడ గొట్టుట ప్రారంభమైంది. జూన్ 8 వ తేదీ నుండి అక్టోబరు 5 వ తేదీవరకు ఇట్టి ఘోరకృత్యములు చేయబడుచుండెను. పోలీసులు కొంపల కెవ్వరు నిష్పందించినో కనుగొనబాలకపోయితి. అక్టోబరు 5 వ తేదీ విచ్చటకూడ పోలీసులు ప్రజలమీద కాల్చిరి.

ఈ ఖడ్గములు మిల్లులలో తయారుచేయుచున్నారో, లేదో పోలీసులు పరీక్షించినారా? అధికారికుల గృహములను సోదాచేసి, అచ్చట వారేమైన ఈ కత్తులను చేయుచున్నారో పోలీసులు విచారించినారా? ఈ ఖడ్గములు కొన్ని ఇంక్స్పెక్టరు నాయకులవద్ద గలవు. వానిని తెచ్చి శాసనసభాసభ్యులకందరికి నేటిదినము మాపవలయునని నేను ఈ మాసము 9 వ తేదీని స్వదేశాంగసభ్యులకు వ్రాసియుంటిని. అధికారులు ప్రజల వాంఛల కంగీకరించలేదు. మీ కోరికను సఫలముచేయును అని అధికారులు చెప్పుచున్నారు. ఖడ్గములనుజూచుటకు శాసనసభాసభ్యులకు ఆనకాశమునిచ్చుటకు స్వదేశాంగ సభ్యులకిష్టములేదు. ఖడ్గములేమాస్వర్ణమునుండి రాలిపడవుగదా! మానవులచే తయారుచేయబడియుండవలయును. ఎవరుతయారుచేసినారు, ఎచ్చటతయారు చేసినారు? అని మనమదరాసుసామాన్యపోలీసులు, రిజర్వుపోలీసులు, అడిమనల్ పోలీసులు, పూర్వనిటిపోలీసులు కనిపెట్టబాలకయున్నారు. సెప్టెంబరుమాసములో స్వామినాయకజేరికి సమీపమున ఒకహిందువును ఎవరో అతిక్రూరుముగా చంపినేసిరి. ఎవ్వరు చంపినాలో మనపోలీసులు కనిపెట్టలేదు. మహమ్మదీయుల పాకలనేకములు గాల్చబడినవి. ఎవ్వరుగాల్చినారో మన పోలీసులు కనిపెట్టలేదు. పోలీసితనముచేయువారిని మనపోలీసులు పట్టలేక పోవుటయేగాక, అల్లరులు జరుగకుండవారు చేయబాలకయున్నారు. ఈకాల్చబడిన గుడిసెలలో నెచ్చటగాని ఆస్తికి ఏలాటినష్టముకలుగలేదు. ఆస్తి తత్పూర్వమే భద్రపరిచబడినది. అధికారికులకు గుడిసెలకట్టి ఇప్పించుటకు 4 లక్షల నియ్యవలసిన దని ఆగస్టు 5 వ తేదీ ఆర్థికశాఖసంఘమువారిని అడిగిరి. వారు 2లక్షలనిచ్చిరి. ప్రభుత్వమువారు తమకు సహాయముచేయసంసిద్ధులైయున్నారని గ్రహించి, వీరందరు తమ సామ్రులను గుడిసెలలోనుండి తీసికొని వెళ్లి, తమంతట తామే గుడిసెలకు నిష్పందించినవి ప్రజలనేకులు వృథాగా నమ్ముచున్నారు. ఇట్టి దృఢవిశ్వాసము కాకణభూయిష్టముగాదని ఎవ్వరు రుజువుచేయగలరు?

ప్రజలను కాల్చివేయుట

ఈ రిక్త మాసములలో ప్రజలనేకమారులు పోలీసులచే తుపాకులతో గాల్చబడిరి. అల్లరులుజరుగు తరుణముందచ్చట ఇరుపక్షములవారు రుండితీరవలయునుగాదా? ఇట్లు పోలీసులు ప్రజలమీద కాల్చిన సందర్భములన్నిటియందు, హిందువులు, మహమ్మదీయులే కాల్చబడిరిగాని, అధికారికులు కాల్చబడలేదు. ఇది ఏలాగు సంభవించుటకు వీలయ్యెనో నా కర్ణము గాలేదు. సోమవారము ఉదయము ఆగస్టు 29 వ తేదీ పోలీసులు ప్రజలమీద కాల్చిరి. అప్పుడు కాల్చబడినవారందరు హిందూమతస్థులు. సెప్టెంబరు 19 వ తేదీ పోలీసులు తిరిగి ప్రజలమీద కా

ల్చిరి. ఒక మొదలారికి ప్రాణనష్టము కలిగెను. అక్టోబరు 5 వ తేదీని పోలీసులు తిరిగి ప్రజలమీదకాల్చిరి. 15 మందికి తుపాకి గుండుదెబ్బలు, ఒకరిద్దరికి ప్రాణనష్టము కలిగినది వీరందరు హిందూమతస్థులు.

పోలీసుల అపరాధములు

పోలీసులు గలభావేయువారిని పట్టబాలకపోయినారు. హిందూమతస్థులు అధికారికులమీద నేరములు చెప్పినప్పుడు, పోలీసులు వానిని వ్రాసికొని, విచారణ చేయులేదు. హంతకులను కనుగొనలేదు. పోలీసులు అధికారికుల పక్షమున హించినారని ఊహించకలేదు. పోలీసులస్థితిగతులను గమనించినయెడల వారు ఇంతకంటెవేరుగా నేమిచేయబాలరని తేటపడగలదు. అచ్చటనుండు పోలీసు ఇంక్స్పెక్టరుగారికి 200 లేక 300 రూపాయల నెలజీతము. కార్మికులకమీషనరుగారికి నెల తిరుగేటప్పటికి 2,500 ల జీతము, అసిస్టెంట్ కమీషనరుగారికి మాసమునకు రు 600 లియ్యబడుచున్నది. కార్మికుల కమీషనరు ఆజ్ఞల ప్రకారము పోలీసు ఇంక్స్పెక్టరు ప్రవర్తించవలసియున్నది. ఇట్టిశక్తి సామర్థ్యములు, అధికారబలము గల స్నేహితుల మాటలను ధిక్కరించి, అధికారికులను శిక్షించుటకు పోలీసు ఇంక్స్పెక్టరుగారికి గుండె గలదా? ఆగస్టు 29 వ తేదీని, అక్టోబరు 5 వ తేదీని, పోలీసులు ప్రజలమీద తుపాకుల ప్రయోగముచేసినప్పుడు, లేబరు కమిషనరు అచ్చట ఉండెనట. శాంతిక్రమముల నెలకొల్పుట పోలీసుల ధర్మము. లేబరు కమిషనరు అచ్చట ఏల ఉండెనో నేను గ్రహింపబాలక యున్నాను. మోయరు దొరగారి ఎదుట, అతని సురక్షణమందున్న అధికారికులమీద తుపాకులను గాల్చుటకు 200 లేక 300 రూపాయల జీతము తీసికొను పోలీసు ఇంక్స్పెక్టరుగారికి ధైర్యముండజాలదు.

గా. లయనల్ డేవిడ్సన్ గారు:—అధికారికులు అల్లరులు చేయకుండ జూచుట కతడచ్చటికి వెళ్లియుండెను.

తనిక్కాచలం శెట్టిగారు:—డేవిడ్సన్ గారు నన్ను క్రాసుపరీక్షచేయ నక్కఱలేదు. చిట్టచివర అతడు ప్రభుత్వమువారి పక్షమున ఉపన్వసించ వచ్చును. పోలీసువారి కృత్యములను ఖండించుచు, నేను నాతీర్మానములను ఇతరులకు చెప్పుచున్నాను. ఇట్లు పోలీసులు ప్రజలమీద కాల్చినకరుణములందు, వారు చిఫ్ఫ్రెవెన్డెన్స్ మేజిస్ట్రేటుగారి ఉత్తరువు బొందినారా? పోలీసు కమిషనరుగారైన అప్పడచ్చట నుండెనా! అక్టోబరు 5 వ తేదీని పోలీసులు ఆకారణముగ ప్రజలమీద కాల్చినట్లు రుబువు చేయబడినది. 15 మంది కాల్చబడిరి. ఒకరిద్దరు మృతి నొందిరి. మోయరు దొరగారి కాల్చటికి కొందరు పోలీసులను వెంటబెట్టుకొని వెళ్లిరి. వారు అచ్చట చేరిన విమ్మట, తుపాకులు కాల్చబడినవి.

గా. సర్ లయనల్ డేవిడ్సన్ గారు:—ఇట్లు జరిగినట్లు ఎట్లు తెలిసినది?

అధ్యక్షులు:—ఇప్పుడేమి నియమభంగము లేనందున, ఈ ప్రశ్న అనవసరమని నాకు తోచుచున్నది. (వచ్చు).

తనిక్కాచలం శెట్టిగారు:—హిందూపత్రికలో ఈ విషయములు ప్రకటించబడినవి.

అధ్యక్షులు:—మీరు ఈ ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మియ్యనవసరము లేదు.

తనిక్కాచలం శెట్టిగారు:—ఇంక్స్పెక్టరు హంకిన్సన్ గారు తుపాకులను కాల్చుట కాజ్ఞాపించెనని ఒక పోలీసువాడు సాక్ష్యమిచ్చెను. నేను ఆజ్ఞాపించనేలేదని ఇంక్స్పెక్టరు హంకిన్సన్ గారు చెప్పిరి.

మోయరుదొరగారు కాల్చుటకు ఆజ్ఞాపించెనని ఇంకోక పోలీసువాడు చెప్పెను. ఎవ్వ రాజ్ఞాపించినారో లేదు. ఎంత విషాదకరమగు విషయము? అల్లరులు ప్రారంభించిన రిక్త మాసముల విమ్మట, ఇట్టిఘోరమగు అన్యాయములు జరుగుచున్నవి. పోలీసుశాఖయంతయు నిష్ప్రయోజనకరమని విదితమగుచున్నది. మనరాజప్రతినిధిగారు తప్పుచేసినందుకు తమకార్యనిర్వాహక సభాసభ్యుడగు గా. సర్ థామస్ హాలెండుగారిచేత రాజీనామా బెట్టించిరి. ఆంగ్లేయుల న్యాయపరిపాలనకు కళంకము కలుగునని వారట్లుచేసిరి. మనగవర్నరుగారు ప్రకృతతరుణమున ఏమార్గము ద్రొక్కవలయునో ఈవిషయము చాటుచున్నది.

గా. సర్ లయనల్ డేవిడ్సన్ గారు:—గవర్నరుగారి ప్రవర్తనను ఖండించదగునా? అది నియమభంగము కాదా?

తనిక్కాచలం శెట్టిగారు:—ప్రభావితముకొరకు, నేను నా ఉద్దేశములను బహిరంగముగ తెలియజేయవలయును.

అధ్యక్షులు:—శెట్టిగారు గవర్నరు ప్రభువుగారి ప్రవర్తనను ఖండించలేదు.

త. శ్రీకృష్ణగారు:—గౌ. డేవిడ్ గారు నేను ముగించిన పిమ్మట ఆ డేవిడ్ గారు మదరాసునగరచరిత్రలో ఈవిషయ కరమగు అధ్యాయమును ఎంత శ్రీమముగ ముగించిన, అంత శ్రేయస్కము. నూతన అధ్యాయమును ప్రారంభించుటకు తమ ఇ మాసన్నమైనది. ఈకాల్పుటను గురించి ఒక కమిటీవారు నివృత్తుపాతముగ, బహిరంగముగ విచారించ నవసరము.”

డాక్టరు సి. నరేశ మొదల్యారు గారిట్లు చెప్పిరి. “మనపుర మెట్టి స్థితికి వచ్చినదో, మనకందరకు తెలియును. మిల్లుల సమీపమున నివసించు జనులు పట్టపగలు బయట తిరుగుటకు భయపడుచున్నారు. రాళ్ళురువుల కత్తులతో పొడిచివేయుట సర్వసాధారణమైనది. ఇట్టి ఘోరకృత్యములు జరుగుచుండుట పోలీసులకు శక్తిసామర్థ్యములు లేనట్లు రుజువుపరచుచున్నది. పోలీసుల సంఖ్యను అధికము చేసిన ఆరు వారే కూడ విషమపరిస్థితులు మారలేదు. నగరనాయకుడు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు డా. సర్ పిట్టి త్యాగరాజు శ్రేణిగారు మరికొందరు ఈ విషయములనుగురించి స్వయముగ విచారించి ప్రభుత్వము వారికి తమ అభిప్రాయములను వ్రాసిబంపిరి. ప్రభుత్వమువారు సంప్రేషికర మగు ప్రత్యుత్తరమునిచ్చలేదు. రాజకీయ రంగమునందు సర్ పిట్టి త్యాగరాజు శ్రేణిగారు వర్ణభేదములను పాటించదు. ఆద్రాదావిడులనాయకుడు ఆతడే. అతని నివేదిక ఏపక్షమువారికి పక్షపాతము జూపదు. మేము సమ్మెకట్టిన వారికితిరిగి పనిలో చేరవలసినదని సలహానిచ్చితిమి. వారు తమ పరతులను రావుసాహెబు ముత్తయ్య శ్రేణిగారికి వ్రాసిఇచ్చినారు. ముత్తయ్య శ్రేణిగారు మరతులను సిమ్మన్ కమిటీకి పంపినారు. పరదేశములనుండివచ్చి నగరమందు నివసించుచున్న వేలవేలమంది కూలీలను పనులనుండి తఱచుకొట్టి, కూడులేకుండ చేయగూడదని మన గవర్నరు ప్రభువు మిల్లు అధికారులకు తెలియజేయవలయును.”

బి. పి. వాడియా గారుడగారు సమ్మెకట్టు జరిగిన గాని, గలభాలు జరుగ లేదని డాక్టరు యు. రామరావుగారు చెప్పిరి.

ఆద్రాదావిడులు నిర్దోషులు

ఎం. సి. రాజుగారు ఆద్రాదావిడుల పక్షమున ఇట్లుపద్య సిందిరి. “నేను ఈ గలభాలలో బాధపడినవాడను గాన నాకు తెలిసినవిషయములను మీకు చెప్పెదను. ఈవిషయమును గురించి కాననసభలో చర్చించుట చాల మంచిది అని నాకు తోచుచున్నది. మా కులమునకు వార్తాపత్రిక లేదు. మా కులమువారు తమ కష్టముఖములను ఇతరులకు తెలియజేయుట కవకాశము లేదు. మాకులమందలి పెద్దలు బయటవచ్చి, శత్రుబాధ, శత్రుభయము విశేషము, గతమానము నందు జరిగిన కాననసభకు నేను రాయపేటలో నాఇల్లువదలివచ్చుటకు వీలులేకుండెను. 2000 కుటుంబములకు వైగా (ఆద్రాదావిడులు) తమ గృహములను పోగొట్టుకొన్నారు. వీరినందరిని నగరమునుండి వెడలగొట్టవలయు నని ఇటీవల కొందరు మహనీయులు ఫిర్యావు చేసిరి. ఆద్రాదావిడులు అల్లరులలో పాల్గొనకుండ వారి నాయకులు బంధించుచుండిరి. గృహవిహీనులైన ఇట్టి బీదలకు అన్ని నాగరకత గల దేశములందును ప్రభుత్వమువారు తమ కార్మిక కాభాధికారుల ద్వారా సహాయము చేయుదురు. ఆద్రాదావిడులు సమ్మెకట్టులో జేరలేదు. జూన్ 19 వ తేదీని ఆద్రాదావిడు లొక సభచేసి తమ పనులను మానుకొన గూడదని తీర్మానించుకొనిరి. అంతకు పూర్వము జరిగిన సమ్మెకట్టులో మాకులంబులకు త్రాగుటకు గంజి, కట్టుటకు బట్ట చిక్కకపోయెను. ఇది వాడియాగారి సమ్మెకట్టు (అధికారసభ్యుల నవును) తిరిగి అట్టిబాధల నొర్వవలమని మాకులంబులు నుడివిరి. వా కట్టు కార్మిక సంఘాధ్యక్షునకు తేఖున వ్రాసి బంపిరి. వారి తేఖుకు ప్రత్యుత్తరము రా లేదు. వారు పనులను మానుకొన లేనందుచేత, ఇట్టి బాధలు పడవలసి వచ్చినది. ఈ సమ్మెకట్టుకు సహాయనిరాకరణావలంబులు కారులు. ఆద్రాదావిడుల నెన్నడు పోలీసులు కాల్చలేదని తనిక్కాచలం శ్రేణిగారు తెలిపిరి. వీరు అల్లరులుచేయలేదు. గాన కాల్చబడలేదు. ఆద్రాదావిడులు గలభాలలో పాల్గొనలేదని ఇది ఋజువు పరచుచున్నది.

సర్ పి. త్యాగరాజు శ్రేణిగారి నివేదిక యందు నేను, అన్వేషించు లేబరుకమిషనరు సుందరాచార్యగారితో కూడ ఒక దినము వ్యాసరపాడి క్యాంపులో నుండినని వ్రాయబడినది. ఇది శుద్ధబాధము. ఆ దినము నేను రాయపేటలో నా గృహమునందుండిని. గౌ. శ్రేణిగారునుగారి మిత్రు డగు జ్ఞానప్రకాశరావు గారు నా ఇంటియందు నాతో సంభాషించుచుండిరి. తనకి రిజిస్ట్రేషన్ ఇక్కొన్నప్పుడు జనరలు స్పీకరుగారికి ఫిర్యావు తేఖున వ్రాసి ఇయ్యవలసినదని వెంటకరెడ్డి నాయుడుగారు నా కొక తేఖును పంపిరి. (నవును)

ఆద్రాదావిడులు నిర్దోషులు, ప్రభుత్వమువారు వారిపక్షము చేరినా రని సర్ పి. త్యాగరాజు శ్రేణిగారు వ్రాసిరి. ఇట్టి దుర్భర ప్రాయము ఇతర బ్రాహ్మణేశ్వరులకు లేదని నాఅభిప్రాయము. వారందరు ఇట్లే తలచినయెడల, మాసంఘమువారు బ్రాహ్మణేశ్వరులతో జేరక, వేరుగానుండురు (విసండివిసండి అను కేకలు) ప్రజాభిప్రాయమును మా సంఘశ్రేయమునకు ప్రతిహేళముగా జేయుటకు జరుగుచున్న ప్రయత్నములు మానవలయు నని కాననసభాసభ్యులు తీర్మానించవలయును.”

సిమ్మన్ గారు:—“ఇట్టిచర్చల మూలమున, శాంతి నెలకొల్పుటకెట్లు వీలగునో నాకర్థము గాలేదు. ఒకక్రొత్తపోలీసు కమిషనరును, ఒకక్రొత్తలేబరుకమిషనరును, ఒకక్రొత్తనవ్వరును నియమింపవలయునని తనిక్కాచలం గారు కోరుచున్నారు. తనిక్కాచలం శ్రేణిగారునాయుడుగారు మేరుపెట్టుకొన్నది. పి. రెడ్డి “నాయుడు” కలుగ చేయుచున్నారో, నా మిత్రుడు రాజుగారు వర్ణించిరి. ఆంగ్లేజీమునందుగాని; స్కాట్లాండుదేశమునందుగాని ఒకనగరమందలి పేదలను బయట వెడలగొట్టు మని ఎవ్వరుగాని కోరురు. మదరాసు పురపాలకులు అట్లు చేయవలయు నని కోరుచున్నారు. సమ్మెకట్టుటకు కార్మికులకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము గలదు. ఇట్లు చేయుట కిష్టము లేనివారు పనులలో చేర వచ్చును. ఇట్లు పనిచేయ గోరువారిని ఇతరులు బెడరించు నెడల, ప్రభుత్వమువారు వారిని రక్షించవలయును. మిల్లు అధికారులు కొన్ని మరతుల కంగీకరించిన తత్తణము, సమ్మెకట్టు మామము కాగలదని నాతో కొందరి దినముచెప్పిరి. వీరు అందరు తత్తణము తమ పనులలో చేరి, తమ యోగజ్ఞములను ఒక కమిటీవారికి వదలిపెట్టినయెడల, పురమందు శాంతిని నెలకొల్పుటకు వీలగును. వారిలో నధిక సంఖ్యాకులకు పను లున్నవి.”

మధురపిళ్లెగారు ఆద్రాదావిడుల దేమాత్రము తప్పు లేదని తమిళభాషయందు దీర్ఘముగ నుపన్యసించిరి.

కార్మికులలో ఇట్టి విభేదములను కలుగజేసినది లేబరు కమిషనరు. అతడు మిల్లు అధికారులకు తోడ్పడుచున్నాడు. పోలీసువారి చర్యలు చాల అన్యాయముగ నున్నవి. ఇంతచేసి, వారు అల్లరులను నాశనముచేయజాలకపోవుట కోచనియము ఈఅల్లరులు తగ్గరియెడల, మిల్లుఅధికారులు తమమిల్లులను మానివేసి, వెళ్లవలయును లేదా ఆద్రాదావిడులను ప్రత్యేకముగ మిల్లులకు చేరనియ్యగూడదు. అని శ్రీమూర్తి యస్. శ్రీవాసయ్యగారు చెప్పిరి. అపరాధకపరిశోధక కాభివారు ఇన్నార్లు ఏమిచేయుచున్నారని శ్రీమూర్తి. వెంటట్రుంకయ్యగారు ప్రశ్నించిరి. ప్రతివానికి నడవయిరాకొకావలంబులు కావలమని పలుకుట ఈకాలములో సహజమైపోయినది. వారి కేమి పనులకు బడిలేదని ప్రభుత్వమువారు ఒకనిముసము చెప్పదురు. వారు గలభాకుకావలమని మరియొకనిముసము చెప్పదురు.

ప్రభుత్వమువారివాదములు

ప్రభుత్వమువారిపక్షమున గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్ గారుగట్లు చెప్పిరి. “ఇట్టిచర్చలుకు చాలమంచిది. ప్రజాప్రతినిధులు అల్లరులనుగురించి చర్చించుటమంచిది. ఆగడ్డు, పెద్దెబరు మానములలో సభ్యులెవరు ఇట్టిచర్చ జరుపగోరెను. ఇట్టిచర్చలలో అల్లరులను తగ్గించి, పౌరులయొక్క మునుల నెట్లుకాపాడవలయునో సభ్యులుచూచింపవలయును. పెద్దెబరుమానములో మదరాసుఅల్లరులు విశేషముగనుండెను. గాన అప్పుడు చర్చ జరుగుట ఆపా యరమని ప్రభుత్వమువారికి తోచెను. అప్పుడిట్టిచర్చ జరిగియుండెనయెడల, గలభాలు హెచ్చిపోయియుండును. అచ్చటినివాసులు ప్రభుత్వమువారికి అల్లరుల నణచుటకు తోడ్పడవలయును. వారికిట్లు చేయుట కేలాటి ఆశ్చర్య లేదని కొందరు సభ్యులు చెప్పిరి. అది నిజమైనదో; కుభసూచకము. అచ్చట మిల్లులకు వెళ్లువారిలో నధికసంఖ్యాకులు బాధ్యులవారు గారు. వారు మానసమాత్రులు గాన ఒక దెబ్బతగులగానే, వారికదెబ్బతో ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నారు.

ఈ పరిస్థితులను మార్చుటకు కొందరు సభ్యులే ఉత్తమ మార్గములను సూచించుదురో యని నేను నిరీక్షించుచుంటిని. ఇప్పుడు “మిల్లు ఆవరణము” బయటమాడగల భాలు జరుగుచున్నవి. నాకు మాడు మానము గోచరమగుచున్నది. ప్రకృత పరిస్థితులను గురించి విచారించుటకు అన్నిపక్షముల ప్రతి ప్రతినిధులు గల విచారణసంఘమును నియమించవలయు నని ఇద్దరు సభ్యులొకరిరి. అన్నివర్గములవారిప్రతినిధులను ఒక విచారణ సంఘము లో జేర్చుటకు తక్కుమా? సాధ్యమా? ఆ గడ్డు నెల లో సర్ పి. లి. యం

వీరింగుగారి అధ్యక్షతక్రింద ఒక చిన్న విచారణసంఘమును నియమించితిమి. ప్రజలకు విశ్వాసముగల సభ్యులను కమిటీయందు నియమించుట మాకు ప్రధానకష్టముగా నుండెను. సర్ పి. లి. యంగారి నివేదిక కాననసభాసభ్యులకు ఈదినము అందకుండుట శోచనీయును. ఇటీవల నెలవుల వలన ఇట్లు జరిగెను. లేనియెడల ఈనివేదిక ఎన్నడో ప్రకటించబడియుండును. ముగ్గురు సభ్యులు ఆ నివేదికయందు సంతకము బెట్టినారు. నగరింహోచార్యులు గారు ఒక చిన్న అంశమును గురించి ప్రత్యేకముగ వ్రాసిరి. వె.కటకర్త నాయుడుగారు ప్రత్యేకముగ ఒక దీర్ఘముగ వ్యాసమును చేర్చిరి. వీనిని గురించి సంఘాధ్యక్షులతో మాట్లాడి యుండవలయును. జూన్ 16 వ తేదీనకు జరిగిన విషయములను గురించి వారు విచారించిరి.

తనిక్కాచలం శ్రేణిగారు:—ఈనివేదికను మాకియ్యలేదు గాన దీనిని గురించి ఉపన్యసించగూడదు.

అధ్యక్షులు:—అవును, అట్లు చేయుటవలన ఇతర సభ్యులకు కష్టముగా నుండును.

గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్ గారు:—దీనికి ఆశ్చర్యం కలుగునని నేనుకొనలేదు. మీ ఆజ్ఞకు లోబడెదను.

ఒకకమిటీని నియమించుటకు వీలుగాదు. మిల్లు అధికారులు తమమిల్లులను మానివేసి, వెళ్లవలయునని కొందరు సభ్యులు కోరిరి. అట్లుచేయుటకు సాధ్యముకాదు. పనులను మానుకొన్న వారి సంఖ్య హెచ్చిపోవును. ప్రభుత్వమువారు మిల్లు అధికారులను నిష్పంధింపజాలరు.

నేను అనేకపర్యాయము లచ్చటికి స్వయముగ వెళ్లి యుంటిని. మిల్లుహాలీలందరు చేరి. ఒకగుంపుగా మిల్లులకు వెళ్లవలయును. ప్రభుత్వోద్యోగులను కొందరిని ఇతరస్థలములకుమార్చి వేయవలయునని త్యాగరాజు శ్రేణిగారుకోరిరి. వారు దుష్ప్రవర్తకులైనవో, ప్రభుత్వమువారు వారిపర ద్రవను గురించి విచారించగలరు గాని తమ నేకులను నిష్కారణముగ రక్షించజాలరు.

నగరమందలి పోలీసునగ్గులు వెళ్లిగారి దగ్గరనుండి పోతు సుభటునివరకు తమధర్మమును అత్యున్నతముగా నిర్వర్తించినందులకు నేను వారి కునోన్లయమును. మెచ్చుచున్నాను ఇటీవల ప్రజలుచున్న పరిస్థితులలో నచ్చటి పోలీసువారు తమ ప్రాణములను పీడికట బట్టుకొని వెళ్లుచున్నారు. ఎప్పుడు బాంబులు వైస విసరి వేయబడునో ఎన్నడు మరణమో వారు చెప్పజాలరు ఇటీవల ఒక సాట్లెంటు మరణించెను. ఇట్టిఅన్యాయములు అనుదినము వెరిగిపోవుచున్నందువలన క్రొత్తగాకొంతమంది ఎక్కువ పోలీసులను నియమించి. ప్రభుత్వము వారాభివృద్ధులు అచ్చట నివసించువారు భరింపవలసిన ట్లాజ్జా పించిరి. ఇది న్యాయమా కాదా నేనుచర్చించను. ఒకస్థలములో నల్లరులు హెచ్చినపుడు, ఎక్కువ పోలీసువారిని ప్రభుత్వమువారు నియమించవచ్చును. ఆభివృద్ధులు అచ్చటి పౌరులే భరించవలయునని కొన్ని కాననములు గలవు.

మోయర్ (లేబరు కమిషనరు) గారిని కొందరుసభ్యులు తమయిష్టప్రకారము నిందించిరి. మోయరు గారచ్చటికి వెళ్లుచుండుటచే గలభాలు కొంతవరకు తగ్గెను.

అధ్యక్షులు:—మీరు మాట్లాడినవలసినకాలము మించినది.

గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్ గారు:—హిందూమతస్థులు మాత్ర మే లకాల్చుచుండిరి ఆ డే పిం చ బడినది. వారు ఇతరుల మీద దండెత్తసాగిరి. వారు కాల్చబడిరి. అల్లరులు ఏనిమిషమున మొదలు పెట్ట బ డె నో ఎవ్వరును ఊహించజాలరు. పోలీసువారు తమ ఆత్మసంరక్షణముకొనము ఇతరులను కాల్చవచ్చును. వారికి ఈహక్కు గలదు. కాళ్లవీడ బాంబు పడును. వారి గతియేమి? ఆక్షుసంరక్షణము చేసికొనుట కతనికి హక్కులేదా? నా 15 నిమిషములు గడచిపోయినవి. ప్రభుత్వమువారు తమ శక్తికొలిది పాటుపడుచున్నారు. శాంతి క్రమములను నెలకొలుపుటకు రాజమార్గ మేమియును లేదు.”

వెంకటరత్నం నాయుడుగారు తమదీర్ఘ వ్యాసమును గురించి మాట్లాడవచ్చునాయని ప్రశ్నించిరి. గౌ. డేవిడ్ గారు దీనిని గురించి మాట్లాడినదానిని అంతట ఉపసంహరించుకొనిరి. గౌ. కె. శ్రీవాసయ్యగారిట్లు చెప్పిరి. కార్మికశాఖ మిల్లులకు కూలీలను ఇప్పించుచున్నదనిచెప్పటం న్యాయముగాదని నేను రూఢిచేయవలయును. వీరిట్లు చేయుచున్నట్లు తనకు తెలిసినదని ఒకసభ్యుడు పలికెను. ఎన్నడో సభ్యునకు చెప్పినమాటలకు నేను ప్రత్యుత్తర మియ్యజాలను.

కార్మికశాఖ తనధర్మమును నిర్వర్తించినది. ప్రపంచములో నేడేమిచునం దైనను, కార్మికశాఖాధికారి సమ్మెకట్టులను మానివేయజాలడు. జనపరి సమ్మెకట్టు ముగించబడినప్పుడు,

ఇకమీదట కూలీల సమ్మెకట్టుతో తమకు సంబంధముండదని మిల్లు అధికారులు రూ. 10 గా తేలియజేసిరి. మే 11 వ తేదీ నీకర్నాటి కు మిల్లులలో సమ్మె ప్రారంభించెను. జూలై 20 వ తేదీన బక్సింగ్హాము మిల్లుల సమ్మె కట్టు ప్రారంభించెను. సమ్మెకట్టును ముగించుటకు లేబరు కమిషను తన శక్తికొని ప్రయత్నించెను. జూన్ 19 వ తేదీన ఆదిద్రావిడులు వారు సమ్మెకట్టును నిశ్చయించిరి. లేబరు కమిషను గారిధర్మమేమి? మీరువల్ల కార్మికసంఘములో చేరి, సమ్మె కట్టవలయునని అతడు ఆదిద్రావిడులకు బోధించవలయునా? సమ్మె కట్టవద్దని అతడు యావన్నదికార్మికులకు హితోపదేశము చేసెను. కొంత రతనిమాట వినలేదు. పనులలో చేరవలసినదని అతడు ఆదిద్రావిడులకు ప్రత్యేకముగా సలహా నియ్యెట్లు సర్ విల్లియం ఏలింగుగారి విచారణసంఘము నెదుట సాక్ష్యమిచ్చెను. ఆదిద్రావిడులు సమ్మెతో చేరమని ముందేనిశ్చయించుకొనిరి. సమ్మెకట్టినవారు పక్షము మాదుచు, పురవీధుల వెంబడి తిరుగుచున్నారు. వారి బల్లెను వారే పోగొట్టుకొన్నారు. ఆదిద్రావిడులను సమ్మెకట్టినవారు బాధించకుండా రక్షించుట ప్రభుత్వమువారిపని గాదా? ఆగస్టు 29 వ తేదీన 100 పాకలు తగుల పెట్టబడిన. సమ్మెకట్టినవారి కృత్యమును చేసేయంద వలయును. ఇట్లు గాదనువారు సర్ ఏలింగుకమిటీ ఎదుట వచ్చి సాక్ష్యమిచ్చుటకు సాహించలేదు. గుడిసెలు కాలిపోయిన తరువాత ప్రభుత్వమువారు వారికి ఏమి చేయవలయును? దయ గల ప్రభుత్వమువారికి సహాయము చేసి తీరవలయును.

సమ్మెకట్టు విజయము గాంచలేదు. మిల్లులకు కార్మికులను లేబరు కమిషనును గట్టయిచేయు చుండెననుటకు కారణము తెల్పి? ఆదిద్రావిడులు ఉద్యోగవారులు గాకుండా చూచుటకు మోయరుగా రచ్చటికి వెళ్లుచుండిరి ప్రాణభయము తెల్లకొనకుండా వడచుటకైపోవుట ప్రశంసనీయును. అతడచ్చట పోలీసులను మోటారుబండ్లలో నెక్కించుకొని వెళ్లుచుండెను. సమ్మెకట్టినవారు ఇతరులు మిల్లులకు వెళ్ళగూడదని కోరుచుండురు. న్యాయమైనట్లు తియ్యుచుండువారిని ఇతరులు బాధించుట న్యాయము.

తన కావలంబెట్టిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు నిట్లు చెప్పిరి:- ఊభోగ్యోగుల ప్రవర్తన అద్భుతముగా నౌ. శ్రీవాసఅయ్యంగారు చేయలేదు. గుడిసెలు కాలినపుడతడు నీలంబూరునందుండెను. ఇద్దరులను మారు సభలో చూపకుండుట కారణమేమి? ఆదిద్రావిడులు అల్లరులలో చేరియెడల అచ్చట హిందువులు మహమ్మదీయులు చేరకు కనకారమేమి? ఇరుపక్షములవారు చేరిలేదా కలహము నరుగును ఇద్దరులను తయారుచేయుట పోలీసులు అవకాశము చేసినవారిని పట్టుకొనలేక పోవుటయున్న గువానిని గురించి సర్ లబనతో డే వి డ్యు కె గారు ప్రస్తావించలేదు.

అంతట 8-30 గంటలకు చచ్చి ముగిసెను. సభజూద ముగిసెను.

రెండవ దినము ఉదయము.

అక్టోబరు 13:- శాసనసభ ఈ యదయము 11 గంటలకు వరకు సమావేశమయ్యెను గౌ. సర్. సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు అగ్రాసాధిత్యము వహించిరి. ప్రారంభమున ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను. ప్రభుత్వసభ్యులు తమకు క్రొత్త కావలసిన స్రాంతిలను శేపు ప్రశ్నోత్తరములు జరిగిన వెంటనే కోరెదరని అభ్యుత్సాహ తెలిపిరి. నిన్ను అరుమై నాథంపిల్లెగారు బాదుగ గృహములలో చూపిన యభివృద్ధికి పరిహారముగ కొంత ధనమియవలెనని యుపపాదించిన విషయమై మరల ఎస్. శ్రీవాసఅయ్యంగారును గౌ. కే. శ్రీవాసఅయ్యంగారును మాటలాడిరి. తరువాత సభ్యులకు పోటుకు పెట్టగా యీ యుపపాదన నిరాకరింపబడినది.

బిల్లులో 'వి మానములు' అని యుండు ప్రతిపాటును '6 మానములు' గా మార్చవలెనని ఆమోచర్ల కృష్ణరావుగారు ఉపపాదించిరి. ది. బి. కృష్ణను నాయకుగారు ఆమోదించిరి గౌ. కే. శ్రీవాసఅయ్యంగారును, ది. బి. గోవింద రాఘవయ్యగారును యవంబరుమాస్ తేదీగారును మాటలాడినవిమర్శలు లోటుకు పెట్టబడిన. 22 మంది అనుకూలముగను 26 మంది ప్రతికూలముగాను పోటుచేసినందులకు నిరాకరింపబడినది. ఈదిన మంతయు ఈబిల్లులోని భాగములను గూర్చియే చర్చజరిగెను. సభ యింకను జరుగుచున్నది.

విదేశ వార్తలు

విర్లాండు స్థితి.

లండనులో విర్లాండుసంధి సమావేశమగుటకు ముందు డెయిలీ రియను డివెలరాగాని సంలకముతో నొక ప్రకటనను గావించెను. అందు విర్లాండు ప్రజలు, తత్వతనిధులకు కావలసిన ప్రోద్బలము నవిచ్చియు ముగ వందలను ఈయవలెనని యుండెను. ఇంకనందు ఏ ముందైనగా. అందఱును యాపోరాటుమంతరించి కాంతికావలెనయే కోరుచున్నది మనహృక్కులు నిల్చుకొనుటయే. కాంతి నాయకులయొక్క రాజనీతిజ్ఞతవలనగాని బుద్ధిశలతవలనగాని గలుగలేదు. చావుకైన ఒప్పుకొని, హక్కుగను స్వాతంత్ర్యమునే కోరుచున్న దేశమున కది యిచ్చి కాంతవరచవలెనను దృఢనిర్ణయ ముండితీరవలయును. విర్లాండు ప్రజలలో భిన్నత్వ మేమియు నుండగూడదు.

సమావేశము.

సంధిసమావేశమునకు విర్లాండు ప్రతినిధులును బ్రిటీషు ప్రతినిధులును వచ్చిరి. సిస్టీనులువచ్చినపుడు సంతోషధ్వనులు చెలరేగెను. సిస్టీను జెండాలువై విర్లాండు ప్రతినిధుల ముఖ్యులనామములు చిత్రింపబడిన. విర్లాండును భగవంతుడు రక్షించుగాక, యనియు, ప్రజాపరిపాలనము అనియు కేకలు ప్రబలెను కావినెటురూములో ప్రతినిధులు చేరినపిదప వైటుహాలులో గీర్తనలు గావించిరి.

ప్రారంభము.

కార్యక్రమము ప్రారంభమాయెను. లాయడుహార్టిగారు ముందు కొన్ని సంగతులకెప్పిరి. అందులకు గ్రీస్టిక్సుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. వానిలో నేటియును నిష్పడు ప్రచురింపబడదు.

చేంబర్లెనుగారు జబ్బుగానుండుటచే సభకురాకుండిరి.

పరిష్కార మెట్లు?

వైకొంటు గేగారు చెప్పినలో నుపన్యసించుచు విర్లాండు సమస్య పరిష్కారమార్గమును చూపించిరి. అధినివేశ స్వపరిపాలన రాజ్యములతో బాటు విర్లాండుకు భాగము నిచ్చి, వారలకు పత ప్రత్యేకనాకాదళముండవలెనని బిటునుకును విర్లాండుకును ఒక్కొక్కరిందనే నాకాదళముండవలెనని చెప్పిరి.

గ్రీకువిజయము

ఆసియామైనకులో నెప్టెంబరు 30 తేదీన ప్రారంభించిన యుద్ధము అక్టోబరు 3 వ తేదీతో ఆంధ మొంది, గ్రీకుల కఖండవిజయము చేసారనియు, తురుష్కులు సొఫ్తనప్టులు బొందెనియుగ్రీకుభక్త్యవకటనము దెల్పుచున్నది.

గాంధీని ఆరెప్పుచేయవలసినదే!

'డెయిలీ టెల్లి గ్రాఫిక్' పంజాబు ప్రభుత్వమువారు కర్ణాటములు జరిగి అంతోకనను జరుగుచున్నను నిద్రపోవుచుండుట బాగులేదనియు, ఆంగ్లేయుల గౌరవమునకు భంగము గల్గుచుండ గాంధీని ఆరెప్పుచేయకుండనున్న రిడింగు ప్రభుత్వ దృష్టత్యమును ఖండించుచు వ్రాయుచున్నది.

పాల్యూలుగజెటుకుడ నిజేభిదముగ నొకవ్యాసమును వ్రాసెను. ఇండియా ప్రభుత్వము తగినచర్యను నిర్ణయముగ వలంబించుననుచో అది నిలువనేరదని గట్టిగ వ్రాయుచున్నది.

పై లీషియా సమస్య

భాస్కరు డాక్టరు వర్తగారు ఆఫ్ టెబల్లోనుపన్యసించుచు మిశ్రమండలి వారు పై లీషియా విషయమై తమయభిప్రాయముల మార్చుకొనిరా లేక పేరురాజ్యమును స్థాపింపరులచిరాయనిజర్మనీ తెలిసికొనగారుచున్నది. జర్మనులును పోలులునుకలసి పోయెదరు. వారాన ప్రభుత్వము స్వీయవిషయమును నిర్ణయకొనుటకై వచ్చేసేని యాయుధికిని అడ్డమువచ్చిన దగును. కొలది కాలములోనే యొకసభ కాగలను. అందు ప్రపంచమంతటను ఆర్థికవిషయమును చక్క-పరుచుటనుగూర్చి యాలోచింపబడును మిశ్రమండలి మిలిటరీ సైన్యము నెక్కువజేయవలయును.

తూర్పు ఆఫ్రికా భారతీయులు

గవర్నరు సర్ యెడ్వర్డు హార్డుగారు, శాసనసభను ప్రారంభించుచు, భారతసమస్య విషయమై చెప్పవలసినదేమియును లేదనియు, దానినిగూర్చి సంధి కుదురవలెనని మాత్రము కోరిరి. ఈసమస్య కాంతముగను తీరముగను విచారించబడునని గవర్నరు హార్డుగారు గావించెను.

విమానములలో మెయిలు సర్వీసు.

ఈజిప్టునుండి, యిరాకుకు 15 గంటల కొకసారి మెయిలు సర్వీసు ప్రారంభింపబడెను.

కార్మిక సమస్య.

సిస్టీనుల సంధిసభకు ఒకనిమేషమువల్ల, లాయడుహార్టిగారు కార్మికనాయకులతో సంభాషించుటకు కార్మికనాయక సమావేశమునకు వచ్చెను. పని లేకుండుట ప్రధానమృతికి ముఖ్యపరిష్కారవిషయముగ నుండెను.

సార్వభౌముడు, మాంచెస్టరు మేయరు కొకలేఖ సంపుచు, యిష్టము పనిలేకుండుట, దేశములో వాణిజ్య మెక్కువై ప్రభుత్వసహాయముతోను, ప్రజలసహకారముతోను పరిష్కారము కావలెనని తమ కోర్కెను వెల్లడించిరి.

యునరాజునకు హైందవ బిరుదుముల మెసంగుట.

సార్వభౌముడు యునరాజునకు హైందవమాండరు పిప్ ఆఫ్ డిస్టాన్ ఆఫ్ యిండియా అండ్ ది యిండియన్ ఎంపైరు, అయి బిరుదుముల నొసంగిరి. అనగా కే. సి. యస్. వి. కే. సి. వి. యి బిరుదుముల నొసంగిరి.

ఎవరెప్పుకరోహణము.

ఇప్పుడు యెవరెప్పు కిభమునకు మార్గమును బాగుగ గనుగొనిరి. ఈపార్టీ వారడలును నవంబరులో యింగ్లాండుకు వెళ్లెదరు. ఇప్పుడు వీరు వెళ్లినచోటునుండి నైకింకను పోవుటకు మరొక పార్టీ వచ్చేసంవత్సరము పంపబడును.

మెనుగంచి ప్రోలు

ఈ గ్రామమునకు యాత్యంత ప్రగడ జగన్నాథరావుగారు 8-10-21 తేదీన వచ్చి రాత్రిపాక ధాకాల జేషమునకు ముందు ఉపన్యసించిరి.

9-10-21 తేదీన 5 గంటలకు 8-30 వరకు కల్లు కొట్టుదగ్గర మద్యపాననిషేధమును గురించి యుపన్యసించి ఆచటనుండి అమృతారిత్రములో శ్రీలకు విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును గురించి యుపన్యసించిరి. అనేకమంది శ్రీలు స్వదేశీదీక్షను బూనిరి.

9-30 గంటలు మొదలు పురపాలకు మ-రా-శ్రీ, పంతులుగారు స్వరాజ్యమును గురించియు, మద్యపాననిషేధమును గురించియు, విదేశవస్త్రబహిష్కారమును గురించియు గంభీరముగా మనస్సులు కరగుట్లు చెప్పగా అనేకమంది విదేశవస్త్రములను దహనముచేసిరి. రాత్రి 10 గంటలకు సభజరిగెను. ఆంతవరకు విదేశవస్త్రములు తగులబడుచునే యుండెను.

(193)

గుడివాడ పి. డి. ఎ. కోర్టులో

S. C. 609/1921

పుయ్యార సర్వీసు - వాది.

విజ్ఞాన సాహెబు కుమారుడు అబ్దుల్ రహులు -

ప్రతివాది సా. పుయ్యార ప్రస్తుతం రంగూను.

వాది ప్రతివాదిపయన గుడివాడ పి. డి. ము. కోర్టులో యీసంబంధన వాది పేర ప్రతివాది వ్రాసిన ప్రోనోటునుబట్టి తెచ్చిన జానాలో ప్రతివాదికి C. P. C. 5 ఆర్డరు 1 రూలు ప్రకారం నోటీసులు ప్రతివాదికి 4 సార్లు రంగూనుకున్న, పుయ్యారకు చేయించినను ప్రతివాదికి అందకపోవుటచేత కోర్టువారి వుత్తర్వు ప్రకారం ప్రతివాది ప్రచురించుటకుగాను 24-1-1921 తేదీకి వాయిదావేసియున్నాడు. సదరు వాయిదాకు ప్రతివాదిగాని ప్రతివాది తరపు వకీలుగారిమూలముగాని కోర్టుకు హాజరయి యేమయిన ఆక్షేపణలు పున్నయెడల వాయిదాలో 10 గంటలకు కోర్టువారియెదుట మనవి చేసుకొనేది. లేనియెడల ప్రతివాదిని యెక్కుపార్టీ చేయబడు నని యిందుమూలముగా వెల్లడించడమయినది.

ఇట్లు

కూచిభొట్ల మార్కండేయశాస్త్రి, బి. ఏ.

జిల్లాకోర్టు వకీలు.

వాది తరపు ప్లీడరు.

వస్త్రధారణము.

నాకు కలిగిన మనోవేదన.

మహాత్మాజీ తెలుపు సంగతులు.

నవజీవన పత్రికలో ప్రకటితమైన యొక వ్యాసమును మేము భావంతరికరించి ముద్రించితిమి. ఒక విశేషము కాపీన మనిన నేమిటో తెలియజేసి యున్నాడు. కాపీన మొక "మొద్దు గుడ్డు" దానిని నడుముకు చుట్టుకొందురు. అది మోకాలు దాటకుండా నుండును." నేను(మహాత్మాజీ) సరిగ్గా అలాగే చించియే మార్పులచేయుచున్నాను. అలాగే చించి జేసిన దానికి నేను వగవను. విధిలేక నట్లు చేయవలసి వచ్చుచున్నాను. నేను మధురలో కాపీనము ధరించితిని.

నాకీబుద్దీ మొదట బారిసారులలో పుట్టెను. ఖాల్సాలో ప్రజలకు గుడ్డలేదు. ప్రజల ఇబ్బందుల నాలాచింపక నేను గుడ్డలను తగులబెట్టించు చుంటిని నన్ను దెప్పిరి. సరే కాపీనము ధరించి, ధోవతి, పట్టు, ఖాల్సా ప్రజల కిచ్చివేయు వని దాక్టరు రాయ్ కి పంపివేయుదు మనుకొంటిని. కాని నేను ఆభావము నా పుకొంటిని. నాకు కొంచెము అహంభావము కలిగెను. వారు దెప్పట కాధారము కనిపింపదు. ఖాల్సా ప్రజలకు సహాయము చేయుచున్నాను. తలచుకొంటే ఒక జమీదార్ వారికి కావలసిన దంతయు చేసేవాడు. కావున నేనింతకంటె యెక్కువ చేయ నక్కరలేదు.

నా కండ్లయందుట నే మహమ్మదు అలీని పట్టుకొనిరి. అతని పట్టుకొనిన వెంటనే నేను ఒక సభలో నుపస్థానించితిని. అప్పుడు నేను టోపీ; పట్టు తీసివేయుదు మనుకొంటిని. తనిపోని అలజడి కలిగించుచున్నది అప్పటికి మాటలాడక ఊరకొంటిని.

చెన్న పురియందు ప్రయాణము చేయునప్పుడు మూడవ సారి ఇటులే వచ్చెను. తగినంత ఖాదిబట్ట లేదని ప్రజలు చెప్పుకొనిరి. ఖాది గుడ్డ యున్నను చేతితో దెబ్బ కనిపింపదని కూడ చెప్పిరి. "కూలీ నాలి చేసి జీవించువారు విదేశ గుడ్డలను తగులబెట్టలే వారికి ఖాదిబట్టలు వచ్చే ఎత్తేదీ?" వారు చెప్పినది సత్యమని తోచెను. బీదల గొంతి నాకు కష్టము కలిగించెను. నాకు కలిగిన వేదనను మాలానా అజదుబోవాని, రాజ గోపాలాచార్యులు, దాక్టరు రాజును, మున్నగు వారికి తెలిపితిని. కాపీనమును ధరించునని చెప్పితిని. నావేదనను మాలానా గ్రహించెను. నాభావముతో నతడేకీభవించెను. తక్కినవారికి కష్టముగతోచెను. ప్రజలకు కూడ తోచునని వారనిరి. కొందరు తెలిసికొనలేరనిరి. కొందరు పిచ్చిపని యనుకొందురు. ఎవరికిని అట్లు చేయుట కష్టముగ నుండునని చెప్పిరి.

నాలుగు గోజులలో చించితిని. ఉపన్యాసములలో ప్రజలకు చెప్పుచుంటిని. ఖాదిబట్ట దొరకనియెడల కాపీనములు ధరింపుడు. విదేశ బట్టలను మాత్రము ముట్టుకుడు. నేనట్లు పదేరించినను నేను కాపీనము ధరించుటకు సంకల్పించుచునే యుంటిని. నేను ధోవతి కట్టుకొనినంత కాలము నేను చెప్పమాటలలో పసలేదని యెరుగుచును.

సెప్టెంబరు దగ్గరకు వచ్చుచున్నది. నెలాఖరుకు బహిష్కారము పూర్తవుగుటకేమి చేయవలయును. నన్నది బాధించుచునేయున్నది.

ఇట్లు సెప్టెంబరు 22 వ తేదీ రాత్రికి మధుర చేరితిమి. అక్టోబరు 21 వ తేదీ వరకైన కాపీనము ధరింపవలయునని నేను నిర్ణయించితిని. మరునాడు తెల్లవారెను. కాపీనము ధరించి నేత గాండ్రకు ఉపన్యాసించితిని. నేడు మూడవగోజు.

మాలానా కూడ తన దుస్తులలో మార్పులు చేసెను. అతడు ఈవారులు నేసికొనుటకు బదులు, లంగీ కట్టుకొనుచుండెను. ఒక పర్వత లోడుగుకొనును. నమాజుదగ్గరమాత్రము టోపీ పెట్టుకొనును. తక్కినవారు మాచుచున్నారు. చెన్న పురి ప్రజలు ఆశ్చర్యముతో చూచుచున్నారు.

నన్ను పిచ్చివాడినని పిలిచిన నేమి తేడి. ఇతరులనుకరింపకపోయిన ఏమి తేడి. ఇతరులట్లు చేయవలయుననికాదు. నేను కాపీనమును ధరింపకుండా ఇతరుల కట్టు బోధింప గలనో? లక్షలమంది ప్రజలకు బట్టముక్కు యైనలేదే? నేనేమిచేయవలెను? ఒక నెలా వారము గోజులవరకే యెందుకు చెయ్యకూడదు? నేను చేయుచును.

ఇంతదూరము ఆలాగే చించి నేను ఇట్లు చేసితిని. ఎనిమిది నెలవరకు వనకు చొక్కా యైన ఆక్కరలేదు. చెన్న పురిలో శివకాలమేలేదు. చాలమంది గూడకట్టు కట్టుకొని యుందురు. అంతకుమించి యేమి కట్టురు.

చాలమంది వ్యవసాయదారులు మొలకేదో గుడ్డుబట్ట పెట్టుకొందురు. నేను కండ్లతో చూచిన సంగతిది. నాకంత వేదనయున్నదో చదువరి గ్రహించుగాక. మీరు కాపీనము ధరింప వలయునని కోరుటలేదు. బహిష్కారమును పూర్తి గ్రహింపవలెను. విదేశ వస్త్రములను పూర్తిముగ బహిష్కరింప చేయవలయును. ఖాదీగుడ్డను నేయునట్లు చేయవలెను. స్వదేశీయోద్యమమునందు సర్వ మున్నది:—ఇండి నెం డెంటు పత్రిక.

మాపలాల విప్లవము.

దేవధారుగారు మున్నగువారియేర్పాటులు

పాలఘాటు సహాయసంఘమువారిపని గూర్చి దేవధారుగారడిగిరి. టిక్కెట్లను 504 గురి కిచ్చిరి. ఆటిక్కెట్లను చూపినవారికి సంఘమువారు భోజనాది సదుపాయము చేయుచున్నారు. ఇంకను చాలమంది సహాయమును కోరినవచ్చుచున్నారు. పాలఘాటులోని ధనికులకొంతమందిని పోషించుచున్నారు. మరి 1000 మందిని పంపెదమని కల్లికోట సంఘమువారు వ్రాయగా స్థలముచాలదని దివానుబహదరు కృష్ణశాస్త్రి నాయరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. కేశవమీననుగారు ఆహారపదార్థములను పరిశీలించుచున్నారు. సి. శేషయ్యగారు ఏర్పాటులను చేయించుచున్నారు. సంఘమువారు 5000 వ నూలు చేసిరి. రావు బహదరు దాక్టరు కృష్ణ శాస్త్రి గారు తమ యిండ్లలో నొకదానిలో చాలమందికి బసయిచ్చిరి. ప్రేమిపలు సామ్రాట రామారావుగారు తమపాకలలో రెండుకుటుంబములకు బసయిచ్చి రిండి పెట్టుచున్నారు. ప్రాఫెసరు దామోదరకవి శేషగిరిరావు నాయుడుగారు కల్లికోటకు నొక మల్లుగుడ్డ నిచ్చిరని దేవధారుగారికి తెలిపిరి. మాపలాల దౌర్జన్యమును గూర్చి దేవధారుగారడిగిరి. కుట్టిపురములో శేషంపట్టారు అను నొక బ్రాహ్మణుడు పూటకులిల్లు పెట్టెను. కొన్నిగోజుల క్రిత మొకరాత్రి మాపలాల చటికి వెళ్లిరి. వారిని చూచి యిరుగుపొరుగువారందరూ పారిపోయిరి. ఆ బ్రాహ్మణుని భార్య ప్రసవమై కొద్దిగోజులైనది. ఆతడు చంటిపెల్ల! నెత్తుకొని భార్యతోగూడ పాలములలోనికి పారిపోయెను. పారిపోవుటలో ఆతని భార్యలు జారిపడెను. మాపలాల పెనుతునానుకలు గా నరికివేసిరి. ఆ బ్రాహ్మణుడు 9 వ తేదీని రయిలులో వులకొటకువచ్చి యీ సంగతిచెప్పెనని నేను దేవధారుగారి కెరిగించితిని అసోసిపేటుడు నెను పాలఘాటు విలేజుకుడు 12 వ తేదీని తంలివార్త పంపెను. ప్రస్తుతము హిందూజాత సేవక సంఘాధ్యక్షుడుగా నున్న దేవధారుగారును సభ్యులగు బాక్స్, నేజాగార్లును మలబారునుండి 11 వ తేదీ సాయంకాలమునకు మెయిలులో చెన్న పురి చేరిరి. తాము చెన్న పురిలో కొన్నిగోజులుందు రనియు మలబారువారికి ధనసహాయమును కోరుచు నుపస్థానించెదమనియు చెన్న పురి విలేజుకునితో దేవధారుగారు చెప్పిరి. మాకొక మోటారు బండి నిచ్చిరి, యితర సదుపాయములను చేసిరి. మాధవరాణా, కంచేరి సుందరం, శంకరు గార్లతో మంత్రేరి, మాలాపురము కేరింతలవన్న, అంగడిపురము మున్నగు స్థలములకు మాత్రము పోతిమి. అవలకు పోవలెకపోయినది. అచట గలభాషాచూపుగానున్నది. ఒక బ్రాంబాయి వత్తక సంఘమువారు మాకామోటారుబండినిచ్చిరి. కల్లికోటలో కూర్చొని ధనసహాయమును కోరిన లాభములేదు. కొంత ప్రయత్నము చేయవలెను. అందు కొరకు నేనితర రాష్ట్రములకు గూడ పోయి యుపన్యాసింపదలచితిని. బాంబాయిలోని వాడియాధర్మనిధివారు సర్వేముష్టి జీజీబాయిగారి ద్వారా 5000 పంపిరి. నెలగోజులలో నేను మరల మలబారుకు వచ్చెదను. అంతవరకు కొంతమందిసభ్యులు కల్లికోటలో మాధవరావుగారితో కూడ నుండి పనిచేయుచుందురని దేవధారుగారు చెప్పిరి.

ప్రజలు పారిపోవుట

మాపలాలకు వెరచి చాలమంది నంబుద్రిలు నాయరులు నుముఖ్యము గా స్త్రీలును బిడ్డలును తిరుచూరు ఎర్రావులమునున్నగు పట్టణములకు వచ్చుచున్నారు. దారుణపుత్రాంతములను వారు తెలుపుచున్నారు. తామరలోను సహాధానికార్యములు జరుగుచుండ కనులారచూచుదు ప్రాణములరచేత నిడుకొని కొన్నిగోజులు నిద్రాహారములు లేకుండా ఆలమటించి చివరకు తప్పించుకొని రాగలిగితిమని కొందరు చెప్పిరి. రాత్రులలో మాపలాల కాకి స్త్రీకముగ గ్రామములపైకెత్తుల కారావులలో వచ్చిపడి తెల్ల వారునరికి మరల అడవులలోనికి పోవుచుందురని వారు చెప్పిరి. ఎందరినో మాపలాల చంపిరి. గాయపరచిరి. మానకొట రాజకుటుంబములోనివారొకరు చెరుతురుతిలో కేరళీయ ఆయుర్వేద సమాజమునకు కార్యదర్శిగా నున్నారు. అచట మాపలాల ఆల్లరికి నిలవజాలక ఆయన వెడలిపోయెను. అని వారు చెప్పిరి. ఇట్లు వచ్చిన శరణార్థులకు కొచ్చి సంస్థానము వారు విక్రాంతి గృహములలో బసలనిచ్చిరి. వారికి అన్న వస్త్రముల నిచ్చుటకు కావలసిన ధనమును సమకూర్చుటకు ఏర్పాటులు చేసిరి. శరణార్థులకొరకు

కొన్ని యిండ్ల నడ్డకు పుచ్చుకొనిరి. మరికొందరు గ్రామములలోనికి పోయి గ్రామస్థుల ఆదరణలో నున్నారు. ఈ శరణార్థుల సదుపాయములను విచారించుటకు కొచ్చి సంస్థానము పోలీసు కమిషనరు వ్రాసుగారును దివాను పేష్కారును తిరుచూరులో నున్నారు. పాదులలో కొందరుగూడ వారికి సహాయముగా నున్నారు.

కేసు విచారణ

12 వ తేదీని కల్లికోటలో విచారణ జరిగినది. మన్నూరు ఘాటు ఎలియనాయరును జామీనుమీద వదలవలెను. ముద్దాయి ప్రాచీన గౌరవకుటుంబములోనివాడు. దొరతనమువారి కీడుటంబమువారు 7 వేలును యీ ముద్దాయి యొక్కడను 2 వేలును నిస్తు చెల్లించుచున్నారు. 1911 లో మాపలా విప్లవము జరిగినపుడు ముద్దాయి దొరతనమువారి కత్యధిక మగు సహాయము చేసెనని న్యాయవాది చెప్పెను.

అభ్య:— తక్కిన ముద్దాయిల సంగతి ఏమి?
ప్ర: న్యాయ:— తక్కినవారిని బండిపోటునకు విచారింపదగును.

మీనను:— రెండవ ముద్దాయిని కూడ జామీనుమీద వదలగోరెదను.

పిమ్మట మీననుగారు ఎలియనాయరుగారిని వారింపిరి. రెండవ ముద్దాయి నేరము చేసినట్లు 11 గురు సాక్ష్య మిచ్చిరి. నెనుక 1894లో ముద్దాయి సహాయముచే చేసిన విషయమిపుడ ప్రస్తుతమని ప్రభుత్వ న్యాయవాది చెప్పెను. జామీనుమీద వదలవలెదని తీర్పులు చెప్పిరి.

అలీ ముసలీరు కేసు

ఈ కేసులో కలక్టరు భావముగారు సాక్ష్యమిచ్చెను. పిమ్మట 17 గురు మీద కేసు విచారణ జరిగినది. పిరిలో సుంతునిమీదను అను సత్యోక్త ముద్దాయి. 17వ ముద్దాయి పక్షమున నుజ్జహ్మణ్యయ్యగారు వాదించిరి.

జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రకటనము

శరణార్థి శరణువులలో మాపలాల దౌర్జన్యమును గూర్చి వారిని పట్టుకొనుటలో నచటి నేతపనివారు పోలీసువారికి కొంత సహాయము చేసిరి. ఆ కార్యణ్యమున 6 వ తేదీ రాత్రి మాపలాల 800 మంది నేతపనివారి పేటలోనికి వచ్చి 6 యిండ్లను తగుల బెట్టిరి, 9 గురిని చంపిరి, 8 మందికి గాయములు తగిలెను. నిండు గర్భిణి యగు నొక స్త్రీ, పారిపోయి కల్లికోటకు వచ్చెను. ఆ యలసటవలన కల్లికోటకు వచ్చినదోజననే ప్రసవమయ్యెను. మాపలాల పురుషుల నేగాక బిడ్డలను గూడ బాధించిరి. ముగ్గురు బిడ్డలకు గాయములు తగిలెను, ఒక ఏడాది పిల్లవాడును 4 ఏండ్ల పిల్లవాడును స్వల్పతేని ఫిలిలో నున్నారు. వారికి గాయములు తగిలెను. వారిని కల్లికోటకు తీసుకొని వచ్చిరి. మరియొక చిన్న బాలికకు గూడ గాయములు తగిలెను.

రైలు ప్రయాణికుల యిబ్బందులు

మధురలో ప్రయాణికులు చాలయిబ్బందులకు పాలగుచున్నారు. రైలుబండ్లలో అడుగుపెట్టె నెడము లేకుండ ప్రయాణికులను నిలిపివేయుచున్నారు. ఒక బండిలోనుండి మరియొక బండిలోకి పోవుమార్గముల నిండ ప్రయాణికులు నిడుచుండుటచే పోవుటకు దారిలేకుండనున్నది. బండ్లకప్పులుసరిలేక వర్షము నీరు లోనికి వచ్చుచున్నది. భారతీయ ప్రయాణికులకు చాల నిరాదరణ జరుగుచున్నది. కూలీలు దారుణముగా కూలీ నడుగుచున్నారు. టిక్కెట్లు కొనుట మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. ఉపాహారవస్తువులు అరగిగొర్రుముగాలేవు. బండ్లలో ఖాళీలేక ప్రయాణికులు కనిపెట్టుకొనియున్నారు. ఎక్కువగా బండ్లను జరుగురుగా పంపవలెను అని నేడు మధురనుండి రామనాధయ్యగారు తంలివార్తనంపిరి.

రైలుకట్ట తెగుట:— ఎస్. ఐ. ఆర్ రైలులో 147-13-14 మధ్యరైలుగట్టు వరదవలన తెగినది. రెండుగోజులవరకు బండ్లు సరాసరిగా పోవని పోర్టునోనో నుండి తంలివార్త (13 వ తేదీ) వచ్చినది.

బాంబాయి హైకోర్టు సెలవు:— 17 వ తేదీ మొదలు నవంబరు 1 వ తేదీ ఆఖరుకు బాంబాయి హైకోర్టు మూయబడును. 2 వ తేదీని మరల తెరవబడును.

క్రొత్త ఋణము:— 11 వ తేదీ వరకు 487215500 రూపాయలు వసూలైనవని కలకత్తా నుండి తంలివార్త వచ్చినది.

మదరాసు శాసన నిర్మాణసభ

ప్రశ్నోత్తరములు

అహమ్మదు మిరాసుసాహెబుగారు ప్రశ్న:—

కొత్తలము (తిరునల్వేలిజిల్లా తేలకాళి తాలూకాలో)

నడ్డ పనుల ఆకాశగంగను ప్రతిదినము ఉదయము 7 ము. 8 గంటల వరకు యూరపియను క్రియయొక్కయు 8-9 గంటలవరకు యూరపియను పురుషులయొక్కయు ఉపయోగార్థముమాత్రమే ప్రత్యేకించుటయొక్క ఇందువలన అదేసమయమున నా యాకాశగంగనడ్డపనులను అనేకమంది ఇతరప్రజల కిబ్బందిగా నుండుటయు సత్యము కాదా? అట్లుయిన నిట్టి ఇబ్బందులు తొలగించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించురా?

ఉ. ఈవిషయము ప్రభుత్వమువారికి తెలియదు. దీనిని జిల్లా కలెక్టరుకు తెలిపెదము.

ఎం. అప్పల నరసయ్యనాయుడుగారు

ప్రశ్న:—(ఎ) తెలుగుజిల్లాలలో గతవిరువత్సరముల

నుండియు కలరావలన మరణముల మొత్త మెంత. (బి) ఏజిల్లాలలో ఈవ్యాధి ఎక్కువగా వ్యాపించును. (సి) అట్టి జిల్లాలలో నీటిసదుపాయములను గురించియు పారిశుధ్యతనగురించి ఏమైన ప్రత్యేకపు పేర్కాటులు చేయుచున్నా (డి) ఇందుకుగాను ఇది వరలో సామాన్యప్రావిన్సియలు గ్రాంటుగాక ఇతరధనసహాయములు జేయుచున్నవా? ఉ:—(ఎ) (బి) ష్రీకలలో ప్రకటింపబడిన పారిశుధ్యకాంక్షాచేజికలో 7 వ వివరణమును జూడవచ్చును (సి) ఈవిషయము ప్రభుత్వమువారికి తెలియదు. నీటి సదుపాయములయొక్కయు, పారిశుధ్యతయొక్కయు బాధ్యత గల స్థానిక సంఘములవారికి తెలిసికొనవచ్చును (డి) లేదు.

అరుమైనాథం పిళ్ళైగారు

ప్రశ్న:—ఎన్నూరు రైల్వేస్టేషనులలో ఈయబడిన వొంగ టిక్కెట్లనుగురించి ప్రభుత్వమువారు గమనించిరా?

ఉ:—న్యూయొండ్రియాప్రతికూప్రకటింపబడిన రామకృష్ణయ్య అనుసారాప్రకారము 15 మాసముల కఠినకృషి విధింపబడిన తేను విషయమై గౌరవనీయసభ్యుడు దుద్దేశించి యుండవచ్చును.

టి. బాలాజీ నాయుడుగారు

ప్రశ్న:—ఈ రాష్ట్రములో ఏ నివిలుగొర్రువా రైనను తమ అమ్మకపు ప్రకటనలు అసహాయోద్యమవలంబకుల పత్రికలలో ప్రకటించుచుండుటయు తమ జడ్జిమెంటును స్థానికము ద్రావాలలో ముద్రించుకొనెదరే పట్టి యములలోని ముద్రకాగారలో ముద్రింపించుచున్న సంకతిగూడ కనుగొనెదరా?

ఉ. ఆసంకతి కొర్రువారి యధీనమున గలదు. ఈవిషయము ప్రభుత్వమువారు కనుగొనదలచుకొనలేదు.

శ్రీమాన్ విశ్వనాథదాసు

ప్ర. ఏజన్సీజిల్లాలలోని కొండు, నవర, ఉరీయభాగములలో ఈ క్రిందివిషయములను గురించి ప్రభుత్వమువారు తేమిప్రయత్నములు చేసిరి. (ఎ) కొర్రులలో ఓడ్రమునే ఉపయోగించుటకును. (బి) ఓడ్రాలను, ఓడ్రము తెలిసినట్టియు ఉద్యోగస్థులను, గుమాస్తాలను నియమించు విషయమునను.

ఉ. (ఎ) ఈ విషయము ప్రభుత్వమువారు రాలొచించుచున్నారు. (బి) ఏలైసంతవరకు ఓడ్రము మాటలాడు ప్రదేశమున ఆభాష తెలిసినవారినే నియమించిరి.

వై సభ్యులే ఇట్లు ప్రశ్నించిరి:—(ఎ) గతయుద్ధములో సిరాప్రయిన ఎంతమంది మైసలను జేర్చిరి. (1) యుద్ధమైనదిగాను (2) పరివారముగాను (బి) (1) గాయపడినవారి సంఖ్య (2) చనిపోయినవారి సంఖ్య (సి) ఖయిదీలుగా పట్టుకొనబడిన వారిసంఖ్య.

ఉ:—(ఎ) 29000 మంది యోధులుగాను 25000 మంది పరివారముగాను జేర్చుకొనబడిరి. 1500 మంది చనిపోయిరి. (బి) గాయపడినవారి యొక్కయు, ఖయిదీలుగా పట్టుకొనబడిన వారియొక్కయు సంఖ్య తెలియదు.

మున్సి మహమ్మదు అబ్దుల్ రహమాన్ సాహెబుగారు ప్ర:—మదరాసు లో 50 రూపాయలు కాక అంతకంటె ఎక్కువ డబ్బములు గల ఆంధ్రులు అమెరికాతో పోల్చినయెడల ఈక్రింది ఆఫీసులలో ఎంతమంది గలరు:—(ఎ) (1) మద్రాసు సెక్రటరేటు (2) బోర్డు ఆఫ్ రెవిన్యూ (3) పబ్లిక్ వర్క్సు డిపార్టుమెంటు సెక్రటరేటు (4) ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ (ఎ) రెజిస్ట్రేషను (బి) లైసెన్స్ (సి) పోలీసు. (5) డైరెక్టరు ఆఫ్ పబ్లిక్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చరు. (6) పోస్టుమాస్టరు జనరలు (7) సర్జను జనరలు (8) హైకోర్టు (9) సిటి

సివిలుకోర్టు (10) మెజిస్ట్రేట్ ట్రైబ్యూన్లు (11) సెషన్సు మాజిస్ట్రేట్ (12) మదరాసు విశ్వవిద్యాలయ రిజిస్ట్రారు (13) డైరెక్టరు ఆఫ్ ఇండస్ట్రీసు (14) కమిషనర్ ఆఫ్ లేబరు (15) కో ఆపరేటివ్ సంఘముల రిజిస్ట్రారు. (బి) ప్రస్తుతము ఇందువిషయమై సమాచార మందకపోయినయెడల అక్టోబరు నెల సమావేశమునకైన తెలుపుటకు ప్రభుత్వమువారి కాటంకములు గలవా?

ఉ:—ప్రభుత్వమువారికి విషయమై తెలియదు. ఈ విషయమై తెలిసికొనుటవలన తగిన లాభము లేదని తలచుచున్నాడు.

వై సభ్యులే ఇట్లు ప్రశ్నించిరి:—గుంటూరులో 1922 జనవరినుండి వైద్యపాఠశాలను తెరుచుటకు ప్రభుత్వమువారు దుద్దేశించిరా?

ఉ:—గౌరవనీయసభ్యులు 14-2-21 తారీఖు 69 ప్రశ్నయొక్క ప్రత్యుత్తరమును జూడవచ్చును. పాఠశాలను తెరుచుకాలము జనవరినుండి జూలై నెలకు మార్చబడినది.

వై సభ్యులే ప్ర:—(ఎ) అసహాయోద్యమమువలన కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలలో తమ గౌరవపదవిని వదులుకొనిన మేజిస్ట్రేట్లు పేరు తేమి.

ఉ. రైరసర్కారులలోను తూర్పుతీరపు జిల్లాలలోను ఎవరైనతమ గౌరవ విరుదములను పరిత్యజించిరా అట్లు జేసినవారి నామములు తెలుపవలెను.

ఉ:—(ఎ) విరుగురు మేజిస్ట్రేట్లు తమ గౌరవపదవులను పరిత్యజించినట్లు తెలియుచున్నది.

(i) గుంటూరుజిల్లాలో (1) మాలవీ మహమ్మదు రజా సాహెబుగారు (2) ఎల్లూరు హనుమంతరావుగారు. (ii) కృష్ణా జిల్లాలో (1) ఎం.గులాంమొహిద్దీన్ సాహెబు (2) సత్యవాడ సోమేశ్వరరావు పంతులుగారు (3) పస్తల సాగరముగారు. (బి) మదరాసు జిల్లాలో ఎం. జమీన్ మొహిద్దీన్ సాహెబుగారు ఖానుసాహెబు విరుదమును (2) చెంగలట్టు జిల్లా ఎ. కె. జలానిగారు ఖానుసాహెబు విరుదమును (3) మాల్యి సాహెబ్ ముసీన్ సాహెబు మెఖారిక్వాడ్రీగారు సామన్లు పులేమా విరుదమును పరిత్యజించిరి తెలియుచున్నది.

వై సభ్యులే ఇట్లు ప్రశ్నించిరి:—(ఎ) గుంటూరుజిల్లాలో కల్లుదుకాణముల పాటులు సాగకుండా జేయుటకు ప్రయత్నములు ఎక్కువగానున్న సంకతి ప్రభుత్వమువారికి తెలియునా? (బి) అసహాయోద్యమవలంబకులు కల్లుదుకాణ పాటుదారులతో జోక్యము కలుగజేసుకొనకుండునట్లు జేయుటకు జిల్లా అధికారుల కేమైన ప్రత్యేకపునలపాటి యుబడినవా?

ఉ. గుంటూరుజిల్లాలో ఆహ్లాదికలములను కొనసాగకుండా జేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్న సంకతి ప్రభుత్వమువారికి తెలియును. (బి) గౌరవనీయ సభ్యుడు 9-9-21 తేది ష్రీకావకటను జూడవచ్చును.

మున్సి మహమ్మదు అబ్దుల్ రహమాన్ సాహెబుగారు.

ప్ర:—గత ఏప్రిలు మాసపాఠమున ఎంతమంది బ్రాహ్మణులు ఎంతమంది బ్రాహ్మణేతరులు మహమ్మదీయులతో కలసి జిల్లా మునసబులుగా నియమింపబడిరో ప్రభుత్వమువారు కనుగొనిరా? (బి) బ్రాహ్మణేతరులు వై పబ్లిక్ ప్రత్యుత్తరము కొరకు ఆతురతతో జూచుచున్నారని ప్రభుత్వమువారికి తెలియునా?

ఉ:—(ఎ) ఈవిషయమైన సమాచారముకొరకు హైకోర్టువారిని కనుగొనలేదు (బి) లేదు.

వై సభ్యులే ప్ర:—గంజాము విశాఖపట్నము గోదావరి కృష్ణా గుంటూరుజిల్లాలలో ఎన్ని రైల్వేస్టేషన్లు సర్వేజేయబడినవో తెలిపెదరా?

ఉ:—ఈక్రింది రైల్వేస్టేషన్లు సర్వేజేయ బడినవి.

గంజా:—గోపాలపురం- బరంపురం- రమల్ కొండ రైల్వేయను. నువరాపెక్కెరైల్వేను.

విశాఖపట్నము:—పార్వతీపురం - రాయపూర్ రైల్వే పార్వతీపురం గునుపూరురైల్వే, పర్లాకిమిడి గునుపూర్ రైల్వే, విజయనగరం-భీమునిపట్నం- వి శాఖపట్నంరైల్వే, థామరా- బస్తారు- సాలూరు రైల్వేలు.

గోదావరి:—కాకినాడ కోటిపల్లిరైల్వే రాజమండ్రి-సిగోంచరైల్వేయను కృష్ణా- గుడివాడ- భీమవరం- నిడదవోలు వర్రాపురంరైల్వే. గుంటూరు:— రేపల్లె- విశ్వేశ్వరంరైల్వే. గుంటూరు- గుర్జుల- మాచర్లరైల్వే.

వై సభ్యులే:—ప్ర:—(ఎ) ఉత్తరసర్కారులలోను తూర్పుతీరపుజిల్లాలలోను అసహాయోద్యమము మద్యపాన దురభ్యాసమును మాన్పుటయందు విజయము గాంచినది. (బి) ప్రభుత్వరాబడి నెంతవరకు అసహాయోద్యమము తగ్గించెను? (సి) వైజిల్లాలలో ఎక్కడ నైనను కల్లుదుకాణముల వద్ద కాపలా వేయుట కలదా?

ఉ:—(ఎ) ఈఉద్యమము ఎంతవరకు వై జిల్లాలలో మద్యపానము నావెనో తెలియదు. (బి) వై జిల్లాలలో కొంత

వరకు ప్రభుత్వరాబడికైనను. ఇందుకు అసహాయోద్యమము కా కలమై యుండవచ్చును. (సి) కొన్ని జిల్లాలలో త్రాగుడు నాపుటకు కాపలావేయుట గలదు.

వై సభ్యులే ప్ర:—గుంటూరుతాలూకాను, గుంటూరు, సత్తెనపల్లి రెండుతాలూకాలగా విభజించవలెను. తాలూకా బోర్డువారి సలహాను జిల్లాబోర్డువారు రంగీకరించిరా? (బి) ఈ విషయమై ఎంతకాలమునుండి ప్రభుత్వముగా పనికి స్థానికసంఘములకును చర్చ జరుగుచున్నది?

ఉ:—(ఎ) అంగీకరించిరి. (బి) ఈవిషయము జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులకును ప్రభుత్వమువారికిని 29-1-21 తేదీనుండి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిగి తుదకు ప్రభుత్వమువారి యనుమతి వడసెను.

వై సభ్యులే. ప్ర:—(ఎ) ప్రస్తుతఆదాయపు పన్ను చట్టము నమలులో పెట్టుటవలన హెచ్చుపన్ను నిచ్చువారలు లోనగు కష్టములను ప్రభుత్వమువారు గమనించిరా?

(బి) ఈ ఆదాయపుపన్ను కష్టములవలన అనేకమంది వర్తకులు సామాన్య మొదలగువారు అసహాయోద్యమ మవలంబించుటయు విరివిగా తలకు స్వరాజ్యనిధికి సహాయము జేయుటయు నిజమేనా?

(సి) ప్రస్తుతకష్టములను సాధ్యమైనంతలో తొలగించుటకు ఏమి ప్రయత్నములు చేయవలెంచిరి? (డి) ఈ ఆదాయపు పన్నును గురించి వర్తకులలో దురభిప్రాయమును పోగొట్టుటకును, వారి కష్టముల తగ్గించుటకును ప్రభుత్వమువారు ఏమి ప్రయత్నములు జేసెదరు?

ఉ:—(ఎ) (సి) (డి) గౌరవనీయ సభ్యులు 2-9-21 తేదీ నెం 580 ప్రశ్నయొక్క సమాధానమును జూడవచ్చును (బి) లేదు. ఈచట్టమువలన నేమైన కష్టములు గలిగిన యెడలన్యాయ సమ్యక్తమైన మార్గములవలన వానిని తొలగించుకొనవచ్చును. ఈ ఆదాయపు పన్ను చట్టమువలన అసంతృప్తి నొందినయెడల నది అట్టివారికి ప్రభుత్వమును సాగకుండా జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్న తిరుగుబాటు పార్టీలో కలియుట కట్టికారణమున కల్పింపబడదు.

వై సభ్యులే ఇట్లు ప్రశ్నించిరి:—(ఎ) గుంటూరులోని మహమ్మదీయ బాలికా పాఠశాలలో ఎంతమంది విద్య గణించుచుండిరి. (బి) ఎన్ని తరగతులు గలవు. ఒక్కొక్క తరగతి యం దెందరు గలరు (సి) ఎంద రుపాఠ్యాయులు గలరు- వారిపేరు తేమి- జీతముతేమి. (డి) ప్రధానోపాధ్యాయుని ఎవరు (ఇ) గుంటూరులో నాపాఠశాల ఎచ్చట గలదు. (ఎఫ్) ప్రధానోపాధ్యాయుని యగు పాలుగారి భార్య తన గృహముందు విద్య నభ్యసించుటకును తనభర్త ఎదుట ఘోషా లేకుండా నుండుటకును విద్యార్థినులను బలవంత పెట్టుచుండుట నిజమేనా (జి) వై సంగతుల వలన మహమ్మదీయులు ప్రధానోపాధ్యాయుని ఎడల న సంత్కృప్తి నొందిరనుట నిజమేనా (హెచ్) ఈ విషయమై మహమ్మదీయులు వైయధికారులకు మహజర్లనంపుకొనిరా (ఐ) పాలుసతిబడిజేయబడుటయు, తనతరువాతివారికి చార్జీనప్పగింపపెట్టుటకు తిరస్కరించుటయు నిజమేనా? (జె) పాలుసతివడడవై ప్రభుత్వమువారేమిచర్యదీసికొనిరి. (కె) ఈవిషయమై సమాచారములను తెలిసికొనిపాలుసతివై తగినచర్యను దీసుకొనెదరా? (ఎల్) పాలుగారి గృహమునుండి పాఠశాలను గుంటూరులో మరొకరింటి లోనికి తరలించే మార్పురా? (ఎం) ఈపాఠశాలలో బోధనాభ్యాసమునుగూడ గరపెదరా? (ఎన్) ఎందరభ్యసించుచుండిరి. ఎన్న వతరగతివరకు (ఒ) పాఠశాలావరణలోనికిరాత్రిగానిపగలుగాని ఉపాధ్యాయుని భర్తగాని బంధువుగాని మరెవరైన పురుషులుగాని, ప్రవేశించరాదని కఠినముగా నాజ్ఞాపించెదరా.

ఉ:—ఎ. బి. బోధనాభ్యాసతరగతిలో 18 విశ్వాధికులుగలరు. 1 తరగతిలో 6కిను 2 వ తరగతిలో 14రును 3 వ తరగతిలో 15 గురును 4 వ తరగతిలో 10 గురును 5 వ తరగతిలో 9 గురును 6 వ తరగతిలో 18 మందిని విద్య నభ్యసించుచుండిరి. (సి) 10 మంది ఉపాధ్యాయులు గలరు (డి) జి. గ్రేసు నాయుడుగతి (ఇ) పాఠశాల అదెక పురుకొనబడిన పాలుగారి గృహమున గలదు (ఎఫ్) (జి). పాలుగారి సతి. వసతి భవనాధికార్లు ఎదుట పాలుగారు వైస్సు బోధించెడివారు. (హెచ్) ఆవును. (ఐ), (జె) పాలు సతి బడి తి చేయుచున్నది. ఆమె తాను గుంటూరులో నేయుండునని డైరెక్టరు ఆఫ్ పబ్లిక్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చరుగారికి తెలిపెను. ఆయనకు పాలుసతి తనతరువాతివారికి చార్జీ నొప్పగించనియెడ సస్పెండు జేయబడునని తెలియపరచెను. ఆమె చార్జీనప్పగించి, నెలపుదరఖాస్తు చేసెను. నెలపు మంజూరుచేయబడినది. (కె) గుంటూరు రైల్వేనింగు పాఠశాలనుండి ఆమె కాశ్యరముగా బదిలి చేయబడినది. (ఎల్) 1-3-1924 తరువాత ఇంకొకబోటికి మార్పుటను గురించి ఆలోచించెదరు (ఎం) అవును (ఎన్) 18, (ఒ) అవునరమైన ఉత్తరములు తిరిగి జేయబడును.

కొత్త పేర్లు మాత్రమే గలవు.
నూటికి రూ 30 లు లాభము
The Kistna Sugar Works Ltd

ది కృష్ణాషుగర్
వర్క్స్ (లిమిటెడ్)

చిల్లపట్టణము

(1918 సం॥ం ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు ననుసరించి
ఇతర కార్యకేట చేయబడినది.)

మూలధనము రూ 5,00,000

షేరు 1-కి రూ 50 ల చొ॥ న 10,000 ల
వాటాలుగా విభజింపబడినది.

స్థాపనచెల్లించే పద్ధతులు

వాటా 1-కి రూ 10 లు చొ॥ న 25 వేల ముగిసేము
వాటా 1-కి రూ 15 లు చొ॥ న అట్లాంటిమెంటు అయినపిదప
యొన్న, తక్కినది రెండు వాయిదాలక్రింద వాయిదాకు
వాటా 1-కి రూ 12-8-0 చొ॥ న యొన్న చెల్లించవలసి
యొన్నది.

ప్రొగ్నెస్

ఫ్యాక్టరీ కట్టడములపై ప్రారంభమై జరుగుచున్నది.
యంత్రములకు అర్హత పంపబడియున్నది. ఇంజనీరులు డిజైన్
చేసిన ఆ ప్రాంతములనుండి దిగువతీయవలెను. ఫ్యాక్టరీ
(యంత్రాలయము) బడరులో కట్టబడుచున్నది. క్వారీలో
పూర్తిచేయబడును.

పూర్తి వివరములను గోగవాకు
ప్రాప్తికై వరైరాల కమిటీయే యీ దిగువ
అక్షరముకు వ్రాసిన బడయగలరు.

అడ్రెస్:- సం 11 రు తపాలాపెట్టె

(3187)

చిల్లపట్టణము

నారి మనోహర

పత్రి పనులు

విశాఖపట్టణము

మూలధనము - లక్ష రూపాయలు

పంతులిలు - ఒక రూపాయ

ఉద్దేశము

1. కేరళ కేరళ బాతుల మేలుమరుపత్రి మనదేశమున
పండించుట.
2. పరిపాలనచే చేతనలను వడికించి వివిధములగు పట్టె
తీలు చేయించుట.
3. పరిపాలనకు జరగాయిన మూలధనము స్వల్పపాత్ర
అప్పు నిచ్చుట.
4. ప్రతివోట ప్రాంతాన్ని నచ్చుటచేయుట తయారీ
చున్న నూలుబట్టలు న్యాయమైన ధరకు కొనుట.
5. నూలుబట్టలను, బట్టలను సేయడము అనుభవకాలము
ద్వారా చేర్చించుట.
6. లాభములో నాలుగవంతు దేశసేవకు వినియోగ
పరచుట.

విజంట్లు

ప్రతి గ్రామములోను పంతులదార్లను చేర్చుట,
డిపోలను స్థాపించి, నూలు పండించించి బట్టలను
సేయించుట మొదలగు పనులకుగాను జితిము
కమీషను వైని యేజంట్లు కావలెను.

లక్కరాజు -

అప్పలస్వామినాయుడు,

(3168)

ప్రొఫెసరు.

మలయ చంద్రము

గనేరి మూ అను నెకనోగమునకు కురారు.

పథ్యములేదు. దీని కారితో పనిలేదు.
ఎలావు, కేలుపుపచ్చ, అను యాకు
విధముల నెకనోగమును మూకు పూ
టలలో మాన్యును. శ్రీల కునును
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజ్ ధము.
డబ్బీ 1-కి కేల 2-4-0

1 చందీసి (చులయచందనమున కనుపావము) డౌన్సు 2-0-0

1-51

ముఖ్యోదక

ముఖ్యముల మున్నగు గొప్పకము వోషములను శో
గొట్టి సంతానము నొసంగు చింతాచుక. డబ్బా 2-0-0

వీ యూష గు

కాకీ, టీ, కోకోలకు బగులు. సుంశినువాడను.
గుణము కల ఆయుర్వేదయోగము డబ్బా 0-1-2-9

గంధకాపాకానీ, రామవరం (గోనావలి.)

స్వదేశ వానినిగత వస్తువులు.

గట్టి పని!

వెల సరసము!!

ప్రతి ప్రయోగమున ఉత్కృష్ట లియోగించేయబడు
మున్న చిన్న. పెద్దపైజల మడతచాకులు, పేనా
కత్తులు, బత్తాయికత్తులు, లీసరు విశేషముగా పేసి
తయారుచేయబడుచున్న అన్నిపైజల యిత్రడి
కప్పతాళములు, ఇతర కప్పతాళములు, ఇత్రడి
యములు కలిసి కప్పతాళములు, ఇత్రడియము
కలిసిన కప్పతాళములు, సుంచి తాళములను
బందోబస్తు చేయబడిన యినునపెట్టెలు వగైరా
సామానులు మా కర్మాగారమున తయారు
చున్నది (081)

భాగ్యము పండిన భరణు తెలుపబడును.

తరగతులకు సరసమైన కమీష నీయబడును.

తంజి చిరువామా:

"ఇంద్రప్రస్థ"

కట్టయ్య ఆండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

నమ్మకము (1942)

బంగారు వెండిరత్న

ముల నగలులో ఇతరవస్తువులను

వాతను యిచ్చిన పుచ్చుకొని

కైము ఇవ్వబడును

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి

గురుసామిశెట్టి కంపెనీ

25, చై నాబాబురోడ్, మదరాసు

గలవాణ్యముగాను భూమిలో - నిర్మించిన భవనము
కేరళాదేశీ విక్రయించుట మొదలగును. తయారు
తేదీవాటిని అభిప్రాయముగా అర్హత మేరకు కియోమతే
యివ్వబడును. వికసారి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు కియోమ
తేదీవాటి వారి కలన మా నమ్మకము తెలిసికొన్నవారు.

తంజివిలాసము:- "కూర్మ" మద్రాసు.

శేటంతులముల మూలికలు పాశ్చాత్యవైద్యవ్యవస్థకు
అనుకూలమైన సకలవిధ ఔషధములను తిన్నవారిలకు మాంస
వారమును. సకలవిధ కాడ్డీర్ ఆయుర్ బిడ్డలకు ఉపయోగ
పడు ఆహారములు మొదలగువి మానవ ప్రాణుల కొరకు
వివరములకు వ్రాయుడు. (3166)

V. M. ANNAJEE & Bros
Wholesale & Retail Chemists & Druggists
2/200 MINT STREET, MADRAS.

శివామ్యత్రై

తెలుగుల మేలైనది. కండ్లకోగమును పోగొట్టును. కేల 6
మొత్తముగా కొనువారికి, కొత్తపేటపోస్టు.
విశ్వనాథు సుబ్బరామవైద్య భవనము,
(3175) హైదరాబాద్

ముఖ్య గమనింపు

యోగ్యతాపత్రములు

2942

(6) కాశీపట్టణమునందు, దుర్గా మెడికల్ హాలువారి
సులమాన్ ఉప్పు ఉపయోగించుచుంటిని. మంచి ఆకలిని
కలిగించెను. నకాలమునకు ప్రవర్తించుచును.

సేపాల్

14-22

రాణానరేంద్ర

సర్ జంగ్ ఆఫ్ సేపాల్

చందనాదివటి

చందనాదివటి:- ప్రముఖకోగములను పోగొట్టును.

చందనాదివటి:- శోషకమేహము (సెగ) కోగ

మును అనిశ్చితముగా పోగొట్టును.

చందనాదివటి:- మూత్రవాళములోని వ్రణమును

పోగొట్టి మూత్రము వారీయగునట్లును మంట

తేకుండవలెను.

చందనాదివటి:- మూత్రాశయమునకు బలము గలి

గించును.

చందనాదివటి:- శ్రీలకు ప్రాప్తించిన ఔషధక

మేహము (సెగ) కోగమును పోగొట్టును.

చందనాదివటి:- శ్రీలకు దైవికముగా కచ్చే

యెర్రకునును, తెల్లకునును కోగములను

పోగొట్టును.

25 మాత్రము వెల రూ 1.

క్యాబలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆనంబ లక్ష్మీకృతి, బి. ఎ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు,

ఆంధ్రఆయుర్వేద ఫార్మసీ, (లిమిటెడ్)

19, హాల్స్రోడ్డు,

నకాంబురోడ్ - మదరాసు.

(గురు)

వాల్మీకి వెంకటాచల పండితుల

ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతము

కోమయవార

కస్తూర మాత్రల వలె

సర్వోత్తమగుకార్యము దివ్యమగునా

కస్తూర తేజస్వీ భారతముగా చెప్పుచున్నది

విజిల్ ఆంధ్రవారిమైన యే వస్తువు చేరలేదు

గావున అప్పుడు పుట్టిం కిచ్చు మొదలగునది

కృష్ణులవలకు ప్రతిబిక్కుదును సంకేతముగా

నేపించుచున్నాము. ఈ మూత్రము 3 నుండి 5

రంకు నొంబూలుములో గాని లేక కట్టి పోత

లాగాని ప్రతిదినము ఉపయోగించుచు వచ్చు

పెడల మందము అల్పము చులబద్ధము చికి

బద్ధము బద్ధము చులేరియాబద్ధము కిరణ

వారిము కన్ను, పడికము నరముల నొప్పి బ

హితరంపు ఎంకా ప్లేగు కలరా మున్నగు ఇంకా ఆరో

క్యాధులను దగ్గరకు వానియ్యదు. జబ్బుగలిగిన వేర ఉపయో

గించిన తక్షణమే గుణ మిచ్చును. దీనివోట మార్పుదల

కిర గునున్నా వ్యాధులన్నియు ఉపయోగములు వివరము

మోహశ్రీల కూడ ఈ మూత్రము నేపించి గుణమును పొ

చు చున్నాడు. 250 మూత్రము గల సీసా 1-కి కేల రూ 0-4-0

2-కి సీసా మొదలు 6 సీసాల వరకు పోస్తే 0-4-0 2-కి సీసా

6 సీసాలను తెప్పించిన పోస్తే తో యు 1-కి

12 సీసాలు " " " 2-కి

25 సీసాలు " " " 3-కి

అన్ని దుకాణములందు దొరకును

శ్రీ శీతారామవైద్యశాల

(301-594) మైసూరు

శ్రీ శీతారామవైద్యశాల

DUNCAN STRATTON & Co.

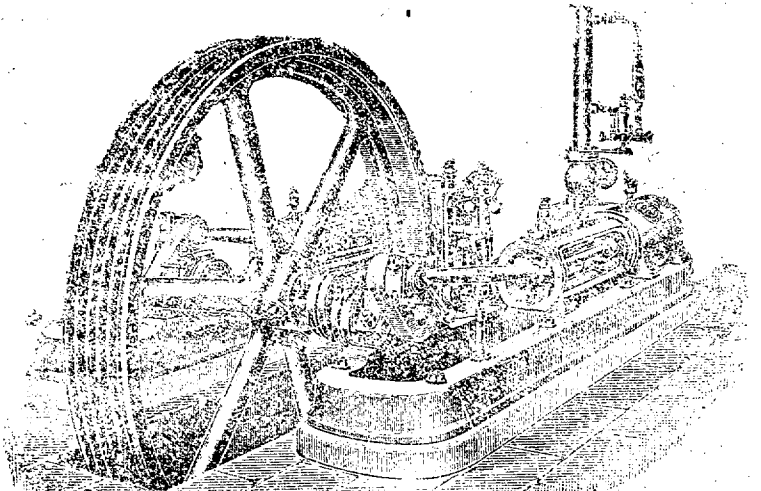
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ రి. ఇంజనీర్లు, ఏ మెయిన్ విడి, బొంబాయి.

పొడవు 10' అడుగులు
మొదలు 2' అడుగుల వరకు
మందు — బెయిన్ మెటరు
ఆ. మెటరు 6 అ. 6 అం.
కీళ్ళ యందును.
స్ట్రోక్స్ పంపు (మెటరు
మీ) పొడవు మెటరు
160 పొడవుల వరకు.

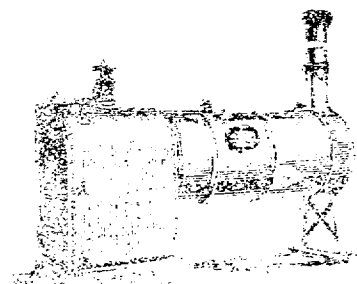

హైక్రాను స్ట్రీట్ కార్ నెట్ బాయిల్ యర్.

హైక్రాను స్ట్రీట్ లంకామెరు బాయిల్ యర్.
పొడవు 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు.

డన్ కన్ స్ట్రాటన్ & కో. మెటరు 6 అ. 6 అం. 100 పొ. వరకు.
మొదలు 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు.

లోకో మోటార్ బాయిల్ యర్.
స్ట్రోక్స్ పంపు (మెటరు 80 పొడవు మొదలు
100 పొ. 120 పొ. 150 పొ. వరకు.)

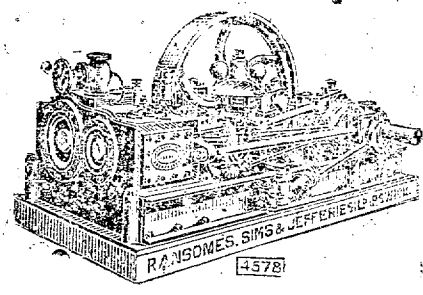

వర్టికల్ బాయిల్ యర్.

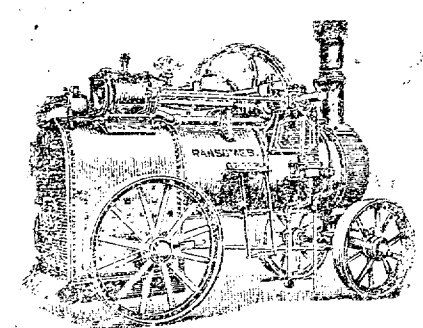
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ & కో. మెటరు 6 అ. 6 అం. 100 పొ. వరకు.
మొదలు 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు.

ఈ క్రింద తెలుపబడిన వాటిని
స్వయం చేయవచ్చు.
మాది జిప్సొం మెషిన్, బాటిసామానులు
మాది జిప్సొం మెషిన్
మాది స్పిన్డింగ్ మెషిన్
మాది పిండింగ్ మెషిన్
అన్ని రకముల స్ట్రీమ్ ఎంజిన్లు
అన్ని రకముల స్ట్రీమ్ బాయిల్ యర్లు
కోల్డ్ వర్క్ మిల్లింగ్ మెషిన్
మాది మిల్లు మెషిన్
మంచాడవేయు మెషిన్
మడు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్ని రకముల పంపింగ్ మెషిన్లు
కాక్ టర్న్, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరకన్ మాది వరుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగ్ (ప్లాస్ట్) కొరముట్లు
తేరులు మర్చిసాపు కొరముట్లు
స్ట్రీమ్ మెషిన్లు, కపింగ్ మెషిన్లు, వేడెట్టు
కాట్ బర్న్ ఆండ్ కాస్ట్ విరన్ ఫ్రీల్లు.
వయిరా అన్ని రకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెన్ నైట్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజిన్లు.
(కాక్టెసాపు మెషిన్లు పోటో లియబడినది,
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఎంజిన్లు కూడ గలవు.)

హెస్టింగ్స్ కాంపాండు ఎంజిన్లు.

పోర్టాల్ స్ట్రీమ్ ఎంజిన్లు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్ట్రీమ్ (మెటరు 120 పొడవు గలవి.
కాంపాండు — హెస్టింగ్స్, హెస్టింగ్స్ సిలిండరు.
స్ట్రీమ్ (మెటరు 150 పొడవు గలవి.)

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్ట్రాటన్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ ప్రొప్రైటరు గారైన
మానేజర్ బాపనయ్యగారి కై నను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనం అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

దగ్గు, తైత్తము, వడి
పోట్లు, బెణుకులు
చక్కని దబ్బితో నూచి తల రు.
అమృతాంజనం

రొమ్మపడిశము, తలనెప్పి, వాయువు నొప్పులు,
మొలకలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
-0; దశక 1-5 రూ 5-12-0. షుభియలు కలెం.
ప్రొ. } 109, ఫ్రెరి రోడ్ బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి ప్లీ, మదరాసు.

